



Risa-konsernet

RONGAREN

INFORMASJONBLAD FRA RISA-KONSERNET • NR. 35 – DESEMBER 2009 • 14. ÅRGANG

*Møt den nye
Bryne-treneren
Side 4-5*

*Foran skjema på
Jøssang
Side 10-11*

*Recon-blokker
tar av
Side 18-19*

*Vil utvide
«Risa-land»
Side 24-25*

*Utvider Blå
Promenade
Side 52-54*

*Peler for E 18
Side 56-57*



**Full sving på
ny fabrikk**

Side 44-45



Risa-konsernet

Postboks 14, Bjorhaugslettå,
4367 Nærbø.
Telefon: 51 79 13 00
post@risa.no

Holt Risa AS

Postboks 14, Bjorhaugslettå,
4367 Nærbø.
Telefon: 35 56 93 90
Avdeling Øst:
Postboks 1730, Vestsida,
3998 Porsgrunn.
Telefon: 35 93 39 50
post@holtrisa.no

Jærbetong AS

Gudmestadveien 371,
4365 Nærbø.
Telefon: 51 79 18 00
post@jaerbetong.no

Risa Rock AS

Postboks 14, Bjorhaugslettå,
4367 Nærbø.
Telefon: 51 79 13 00
post@risarock.no

Risa AS

Postboks 14, Bjorhaugslettå,
4367 Nærbø.
Telefon: 51 79 13 00
post@risa.no

AS Betong

Administrasjon:
Postboks 55, Snekkerveien 28,
4321 Sandnes.
Produksjon:
Skurvemarka 1
4330 Ålgård
Telefon: 51 60 52 00
post@betong.no

Bjørns hage og anlegg AS

Postboks 222, Bjorhaugslettå,
4367 Nærbø.
Telefon: 51 79 95 55
post@bha.no

«Rongaren» er Risa-konsernets internmagasin, og kommer ut to ganger i året.

Tobias, Håkon og Georg Risa vokste opp på Rangen («Rongjå») i Nærbø. Da de startet som «spadeentreprenører» for snart 60 år siden, fikk de kjennetavnet «rongarane». Derfor heter bladet vårt «Rongaren».

Innholdsfortegnelse

	s 3–8
RISA ROCK	s 9-12
JÆRBETONG	s 13-20
RISA	s 21-40
	s 41-48
	s 49-54
HOLT RISA	s 55-59



KONSERNESJEF Astor Nyborg:

Å gjøre hverandre gode

■ Det kan virke som det er mindre turbulente tider innen bygg- og anleggsbransjen. Signalene fra finansnæringen er noe mer positive selv om det vil ta lang tid før hele næringslivet er friskmeldt.

Resultatet for Risa-konsernet i 2008 ble negativt, men takket være dyktige medarbeidere og god kostnadskontroll har vi snudd tendensen. Det var helt grunnleggende at vi utfordret det bestående og tok noen grundige strukturelle grep i våre selskaper. Resultatet er blitt ny struktur i konsernet, noe som vil gi oss en mer systemstyrt organisasjon. Systemene har som mål å fange trender på et meget tidlig stadium og sikre at vi er forutsigbare i våre handlinger. I prosessen med omstilling, har vi virkelig fått rønt visjonen vår om å gjøre hverandre gode.

Det er spesielt to av våre selskaper som har vært i en voldsom snuoperasjon dette året.

Risa AS sin snuoperasjon har i hovedsak bestått i å implementere nye styringssystemer for planlegging og økonomi. Organisasjonen har arbeidet systematisk med å etterleve kravene fra ISO 9001. Bedriften har fått tilført ressurser fra konsernstaben innen økonomi, kvalitetssikring, planlegging og personal. Innføring av nye systemer har krevd endringer i holdninger, arbeidsmetoder og sist, men ikke minst, et kunnskapsløft for hele organisasjonen.

Selv om det til tider har vært arbeidskrevende, har ledelsen og medarbeiderne håndtert dette på en fremragende måte.

AS Betongs fabrikkbygg på Skurve er nå ferdig og produksjonen er i full gang. Jeg vil gratulere alle ansatte med et flott moderne fabrikkbygg. Vi har fått en av Norges mest moderne fabrikker innen produksjon av elementer. Utover at fabrikkens tilbyr moderne teknologi og stor mulighet for skreddersøm av betongelementer, vil arbeidet fremover bestå i å gjøre markedet kjent med disse kvalitetene. Våre eksisterende og fremtidige kunder vil gjennom dette produksjonsanlegget ha enorme muligheter til å få akkurat de fasadene de måtte ønske; det være seg form, størrelse, farge og overflatebehandling. Et godt eksempel er de første elementene vi har støpt til Stavanger Konserthus, det oser av eksklusivitet. Utfordringen for oss blir å utnytte fabrikkens muligheter til effektivisering.

Arbeidet med HMS og kvalitet har i år som i fjor hatt høy prioritet i konsernet. Dette har gitt oss resultater. Vi har for første gang i historien fått bedrifter med 0 i fraværsskade. Dette er noe vi kan være stolte av, samtidig som det forplikter oss til å fortsette det grundige arbeidet innen HMS.

Selv om det har vært tøffe tak, har vi mye positivitet å se tilbake på og ikke minst bygge videre på. Konsernets

gjennomføringskraft er imponerende. Vi leverer produkter og ferdige anlegg med høy kvalitet. Ordreservene er blitt bedre og vi ser at mer systematisk arbeid gir bedre inntjening i hvert enkelt prosjekt. Kundefokus er her et nøkkelbegrep. Vi må kjenne kunden vår og være opptatt av å forstå hva kunden vil ha. Begrepet kundefokus betyr å lytte til forventningene, forstå leveransene og samarbeide for å få det til.

Jule- og nyttårsferien står for tur. Vi avslutter ett år og skal begynne på et nytt. Ledelsen i konsernet ønsker å fortsette det konstruktive endringsarbeidet som er satt i gang. Ettersom tiden går, vil dette bli en del av vår væremåte hver dag og vi vil bli bedre og bedre til å levere. Det er allikevel viktig å være bevisst på å lære underveis i det arbeidet som vi gjør. Dette gjør vi blant annet gjennom å dele erfaringer. Å lære, dele, erfare og arbeide planmessig er viktig for å leve ut visjonen om å gjøre hverandre gode.

Jeg vil gjerne benytte anledningen å takke alle kollegaer for et begivenhetsrikt år og ønske dere en god jul og nyttårsfeiring.

Astor Nyborg



Vil tilbake til lokal profil

Nyansatt Bryne-trener Tommy Bergersen lover ikke opprykk eller festfotball, men vil ha tilbake den lokale profilen på laget. 37-åringen vil også være med å bidra til at klubben driver etter nøkterne økonomiske budsjetter.



NY ARBEIDSPASS: Tommy Bergersen på Bryne Stadion. Neste år lover han at laget som kjemper om poeng på den grønne flotte gressmatta skal ha en lokal profil.

■ **FOTBALL:** Bryne klarte i år med et nødscrik å berge plassen i vår nest øverste divisjon. Langt fra målsettingen om opprykk. Norsk fotball er inne i en økonomisk vanskelig periode, sponsorer og publikum svikter, med store inntektstap

som resultat. Det igjen fører til at mange klubber sliter med å oppfylle Norges Fotballforbunds lisenskrav.

Bryne er én av 17 klubber i landets to øverste divisjoner med store utfordringer før klubben får ny profflisens i

mars neste år - både på anlegg og kravet til egenkapital.

Bryne har de siste årene hatt alt annet en kontinuitet på trenersiden. I år måtte Rolf Teigen gå etter halvspilt sesong, og Mons Ivar Mjelde kom inn. Årene før

har det også vært store utskiftninger. Denne gang valgte Bryne-styret å gå for en lokal løsning. Nordlendingen Tommy Bergersen kommer fra trenerjobben i Ålgård, men har også fortid som spiller i Bryne-drakten.

– Ble du ny Bryne-trener for at klubben skulle spare penger?

– Det vet jeg ikke. Jeg fikk tilbud om jobben, og om jeg var innstilt som førstevalg eller tredje valg, tenker jeg ikke på. Jeg er stolt over å få muligheten, og har fokus på at vi skal oppnå våre mål.

– Hva er målet?

– Å sørge for at vi ikke sliter i bunnstriden også neste sesong. Og få spillergruppa til å dra i samme retning og få en velfungerende gruppe til å gjøre hverandre gode. Vi må få gnisten tilbake. Når vi har nådd det målet, skal vi evaluere og sette oss nye mål.

– Skal Bryne tilbake til en lokal profil på spillergruppa?

– Ja, det er planen. Bryne burde egentlig alltid hatt lokalt fokus. Rogaland er et godt fotballfylke, og derfor er det mulig å skape et godt første-divisjonslag med lokale spillere. Så får vi heller spe på med tre-fire klassepillere, men hovedtyngden av spillergruppa må være lokalt forankret. Sandnes rykket opp i år, med nesten bare lokale spillere.

– Hvordan skal Bryne komme seg ut av de økonomiske utfordringene?

– Da jeg kom til Bryne i 1992, hadde jeg 2000 kroner i måneden. Jeg har vært med på hele oppturen, men jeg tror at det som nå skjer - at fotballspillere også må gjøre noe annet enn å spille fotball - er sunt. Det må også bli større forskjell på elite- og førstedivisjonslagene. Norge er ikke stort nok til at vi kan ha to divisjoner med heltids profesjonelle spillere. Nå ligger fotball-Norge nede og blør, men jeg er overbevist om at vi vil reise oss igjen. Dette er en sunn prosess, som tar tid.

– Hva kan Norges Fotballforbund (NFF) gjøre for å bedre situasjonen?

– NFF bør så raskt som mulig se på regelverket. Ta banen vår som et eksempel. Den har vært god nok i 20 år, og da

NY BRYNE-TRENER

Tommy Bergersen

Alder:

37 år

Sivilstand:

Gift med Mette, to barn

Bor:

Ålgård

Stilling:

Ny trener i Bryne FK

Tidligere klubber:

Bossmo, Stålkameratene, Bryne, Lyn, Viking, Bodø/Glimt, GIF Sundsvall, Ålgård.

Seriekamper/mål i eliteserien:

109/36

er det tull at forbundet nå krever flomlys og undervarme. I alle fall i dagens økonomiske virkelighet. Vi må komme oss bort fra at lag som er gode nok til å spille i 1. divisjon, blir nektet fordi garderobene ikke er store nok. Det er tull.

– Hva er forskjellen på en jærbu og en nordlending?

– Vi fra Nord-Norge er kanskje mer direkte. Jærbuen er litt mer avventende. Samtidig opplever jeg at kulturen og omgangsformen er lik. Jærbuen trenger bare litt mer tid.

– Har du fått drømmejobben?

– Da jeg for ti år siden bestemte meg for å bli fotballtrener, satte jeg meg noen korte og langsiktige mål. Ett var å bli Bryne-trener. De andre vil jeg ikke røpe.

God effekt av HMS 24:7

Risa AS var den første bedriften i konsernet som oppnådde gode resultater av HMS-kampanjen 24:7. Med like høyt fokus på HMS i de andre selskapene i konsernet, kan nå fire bedrifter vise til null fraværsskader i 2009.



HMS 24:7: Ventsislav Mihaylov, populært kalt Vins, tar seg en strekk i masasjestolen mens betongbilen blir fylt opp.

■ I løpet av 2008 klarte Risa AS å redusere antall fraværsskader og kunne vise til lavere sykefravær ved hjelp av HMS-kampanjen 24:7. I 2009 skulle Risa AS sine erfaringer med 24:7 legge grunnlag for en lignende kampanje i de andre selskapene i Risa-konsernet. Når året nærmer seg slutten, er spørsmålet om de andre bedriftene har hatt like god effekt av kampanjen som det Risa AS hadde? Det kan HMS- og kvalitetsdirektør Hallgeir Bruheim i Risa-konsernet svare et entydig ja til.

– Ja, helt klart. Dette avtegner seg blant annet på statistikken der en kan

vise til en særskilt positiv utvikling innenfor måleparametere som ble satt for 2009. Fire av seks bedrifter i konsernet er helt uten fraværsskader dette året, kommenterer Hallgeir Bruheim.

Han er rask til å minne om at HMS-arbeidet må gå videre.

– Selv om vi har oppnådd gode resultater på fraværsskader, har vi enda en del røde hendelser som kunne ha ført til skader på arbeidsplassen, minner Bruheim om.

– **Vær ditt eget verneombud**

Jærbetong AS er blant de fire bedriftene

HELSE OG TRENING

Risa-konsernet vil også i 2010 legge forholdene til rette for at ansatte kan drive med egentrening og å delta i lokale sykkelritt, som for eksempel Nordsjørittet. Det er kjekt å registrere at iveren er stor i å opprettholde formen når vi nå går inn i vintermånedene. Maratonspiningen som ble avholdt i november, ble en god «happening». Konsernet vil også videreføre rabattordningene som er innledet med Spinn Sykkelshop på Bryne, Elixia og Jæren Sportssenter.

som ikke har hatt fraværsskader i år. HMS- og kvalitetsansvarlig i Jærbetong, Sven Gusevik, tror ikke dette i seg selv skyldes HMS 24:7, men at kampanjen har vært med og gi en økt bevissthet.

– Før vi begynte med HMS 24:7, hadde vi heller ikke mye skader. I år har vi gitt ut en HMS-håndbok og de ansatte har fått ulike artikler knyttet til HMS hver måned. Disse artiklene skaper oppmerksomhet rundt HMS og er med å holde folk på tå hev. Målingene innenfor HMS er også noe som er kommet i forbindelse med HMS 24:7, sier Gusevik.

Hva er det ellers som gjør at Jærbetong alltid har kunnet vise til så god statistikk?

– Halvparten av våre ansatte er sjåfører som er ute på jobb alene. Alle må være sitt eget verneombud, og tenke gjennom alt de gjør i forhold til sikkerhet, kommer det fra Sven Gusevik.

Sikker-jobb-analyse

Oppfordringen om å være sitt eget verneombud betyr i praksis at antall røde hendelser også vil gå ned, slik Hallgeir Bruheim etterlyser.

– Vi er ikke villige til å gå på akkord med sikkerheten. Når alle evner å gjøre en sikker-jobb-analyse, er vi kommet langt. Alle må være tett på situasjonen og si i fra hvis de oppdager noe som kan gå galt, konkluderer Hallgeir Bruheim.

Kremmerånd i hele konsernet



PUSSE PÅ UTSTYRET: En viktig del av kremmerånden er å ta vare på det man har. De ansatte i Risa-konsernet, her representert ved Ingebret Efstad, har stått på mye ekstra gjennom 2009.

Risa-konsernet trengte ikke å gå langt for å finne inspirasjon til å snu minustallene fra 2008 til et solid pluss i 2009. Nøkkelordet er kremmerånd, som er nedfelt i verdiene for hele konsernet.

■ Det er i tider preget av motstand, det er viktig å holde fram visjonen og verdiene vi står for. Blant de viktigste verdiene som bedriftene i Risa-konsernet løfter fram, er nettopp kremmerånden; det å ta vare på det en har, finne kreative løsninger for å få mest mulig ut av en jobb og at alle bidrar med å tenke lønnsomhet i sin egen hverdag. Dette har vært en viktig ledetråd for alle ledere og ansatte som har snudd underskuddet i 2008 til overskudd i 2009.

Samspill mellom selskapene

HMS- og kvalitetsdirektør i Risa-konsernet, Hallgeir Bruheim, sitter sentralt i planlegging og gjennomføring av prosesser for å øke inntjeningen i Risa-konsernet. Han ser positivt på framtiden.

– Vi har greid å endre kurs. Et nega-

tiv driftsresultat i 2008 er snudd til et solid halvårsresultat i år og med utsikter til å komme godt i havn med målene for 2009. Dette er takket være en enorm innsats fra de ansatte, som har stått på mye ekstra dette året, sier HMS- og kvalitetsdirektøren.

Alle bedriftene har satt i gang ulike tiltak for å nå målene som er satt for hele konsernet.

– Ledelsen i alle selskapene har gjort et grundig forarbeid og på grunnlag av dette er det satt konkrete mål for resultatoppnåelse i 2012. Bedriftene i konsernet jobber planmessig mot bestemte strategiske mål. Forbedringsprosessen er preget av godt samspill på tvers av konsernet, der hvert selskap legger fram konkrete resultater hver måned, trekker Hallgeir Bruheim fram.

Reforhandler og kjøper smartere

Tiltakene ute i de forskjellige bedriftene varierer, men felles for de fleste er at de handler om sparing og å ha kremmerånden langt framme i hverdagen.

– Det går på alt fra å ta bedre vare på utstyret til å selge unna unødvendige maskiner, eller å redusere på innleid arbeidskraft og utstyr. Generelt har selskapene forhandlet på ny og fått bedre avtaler med sine underleverandører, og dessuten har alle fokus på å gjøre enda smartere innkjøp. Noen selskaper har også gjort omfattende omorganiseringer slik Risa AS gjennomførte ved å slå sammen anleggsdriften og veivedlikeholdet, trekker Bruheim fram.

Satser på lærlinger

AS Betong er blant de bedriftene i Risa-konsernet som har satset mest på lærlinger de siste årene. Fokuset på lærlinger henger sammen med bedriftens stadig økende behov for fagarbeidere.



STORTRIVES: Lærlingene Paul Christian Haugland (t.v.) og Roar Lima stortrives i den nye fabrikken til AS Betong på Skurve.

■ HMS- og kvalitetsleder Marit Sinnes har ansvaret for å følge opp lærlingene i AS Betong. Mens det de siste årene har vært mellom to og fire lærlinger, har AS Betong i år nøydt seg med å ta inn én lærling.

– På grunn av den duppen som har vært i markedet, var det riktig å ta inn bare én dette året. I fjor tok vi inn to lærlinger, men siden den ene sluttet har vi nå to lærlinger inne; én på første året og én på andre året. Vi synes det er viktigere å ta inn så få at vi klarer å gi dem den støtten de trenger under utdanningen, enn at det blir for mange. Hvis det ser ut til å bli et normalår i 2010, kom-

mer vi til å ta inn to lærlinger da, kommenterer Marit Sinnes.

Samarbeider med skolene

AS Betong rekrutterer lærlinger gjennom et samarbeid med Gand videregående skole og Opplæringskontoret.

– I løpet av en praksisperiode i skoletiden ser vi fort hvem som er mest interessante å ha som lærlinger, kommer det fra Marit Sinnes.

I tillegg til lærlinger som kommer fra skolebenken, legger AS Betong til rette for at ansatte med fem års arbeidserfaring kan ta fagbrevet.

– I løpet av et vanlig år kan det være

opptil fem ansatte som gjennomfører teorikurs og praktisk fagprøve på denne måten, viser Sinnes til.

LÆRLINGER I RISA-KONSERNET 2009

AS Betong: 2
Bjørns hage og anlegg AS: 4
Risa AS: 24

Kvalitet i praksis

■ Vår største jobb i dag er Jøssang kraftverk for Jørpeland kraft. Prosjektet på 200 MNOK er multidisiplinært og setter store krav til grundighet, gjennomføringsevne og forutsigbarhet. Gjennom aktiviteter som sjøarbeid, betongarbeider, tunnelsprenging, rørlegging, snekkerarbeid, massetransport og raiseboring, har vi dag sysselsatt sju underentreprenører og har til sammen 294 leverandører. Disse aktivitetene og leverandørene skal tilfredsstillere strenge kvalitetskrav både på tid og utførelse. Gjennom et kvalitetssystem, skal vi dokumentere oppnådde krav og behandling av avvik.

Vi er i dag sertifisert etter kvalitetsstandard NS- ISO 9001 og miljøstandard NS- ISO 14001. Gjennom egne revisjoner av underentreprenører og leverandører i tillegg med en egen ekstern revisjon av oss selv årlig, skal vi dokumentere at vi tilfredsstiller kriteriene sertifiseringen krever.

Ved å beholde sertifiseringen, dokumenterer vi fortsatt at vi greier å holde kravene. Det er nettopp dette som er hovedutfordringen.

Skal en oppnå noe som ligger langt frem og vanskelig å få den totale oversikten over, er det viktig å etablere gode holdninger. Dette gjelder også på kvalitet. Arbeidsmetodikken er mye lik som for HMS. Felles for begge felt er at uten de rette holdninger, vil en aldri oppnå målet om færrest mulig avvik. Det hjelper lite å vifte med et ISO-sertifikat eller KS-system hvis det ikke gjenspeiler seg i adferden til arbeidsfolk og ledelsen. Resultat oppnås ikke uten de rette holdninger. Holdninger etableres gjennom å repetere årsak og virkning og vil etter hvert være med på å danne en bedriftskultur. Gjennom å etablere holdninger på at «slik gjør vi det i Risa Rock», er vi i ferd med å bli forutsigbare både for oss selv, mot kunder og underentreprenører/leverandører. Derfor er det viktig å kna dette inn i organisasjonen ved enhver anledning.

Det er ingen hemmelighet eller uvanlig at interne samarbeidsmodeller er vel så utfordrende som eksterne. Dette er også våre erfaringer. På mange måter er vi ikke sterkere enn det svakeste ledd og det er viktig at rollene i prosjektet

er avklart og forutsetningene er klargjorte før oppstart. Vi vet at mange entreprenører, særlig små oppnår et godt renommé ved at de blir kjent for å levere varene innen avtalt tid og med rett kvalitet. Mange vokser seg større og de gode holdningene blir vanskelige å få innarbeidet i organisasjonen. Dette er en ledelsesutfordring, og bevisstheten rundt betydningen av at ledelsen er rollemodell er viktig.

Når en bedrift vokser og prosjektene blir mange er det viktig å ha gode systemer. Mange i Risa Rock har hatt en god skole gjennom tidligere arbeidsgivere og utfordringen videre vil bli å holde på våre holdninger og verdier. Gjennom vår ISO sertifisering på et tidlig stadium i bedriftens historie har vi dannet grunnlaget for å gjøre det – det gjelder bare å ha de rette holdningene fra starten av.

Hans Olav Storkås



Finner veien gjennom fjellet

■ Assisterende byggeleder for Lyse Infra, Einar Skarveland, er godt fornøyd med framdriften av kraftprosjektene i Jørpelandsvassdraget.

– Det går helt supert. Planen er nå å sette på vannet i tunnelene av Jøssang kraftverk én måned tidligere enn planlagt, altså i oktober neste år. Det betyr ekstraintekter for Jørpeland Kraft AS, smiler Einar Skarveland.

En tidsbesparelse på én måned i et prosjekt som allerede har en stram tidsplan, medfører mye ekstraarbeid for alle involverte. Fra starten av november har Risa Rock drevet tilløpstunnelen fra to kanter. Fra inntaket ved Dalavatn oppå heia over Jørpeland jobber en leierigg og mannskap fra Skanska seg nedover i fjellet, mens Risa Rock sin egen rigg driver tilløpstunnelen fra kraftstasjonen og oppover.

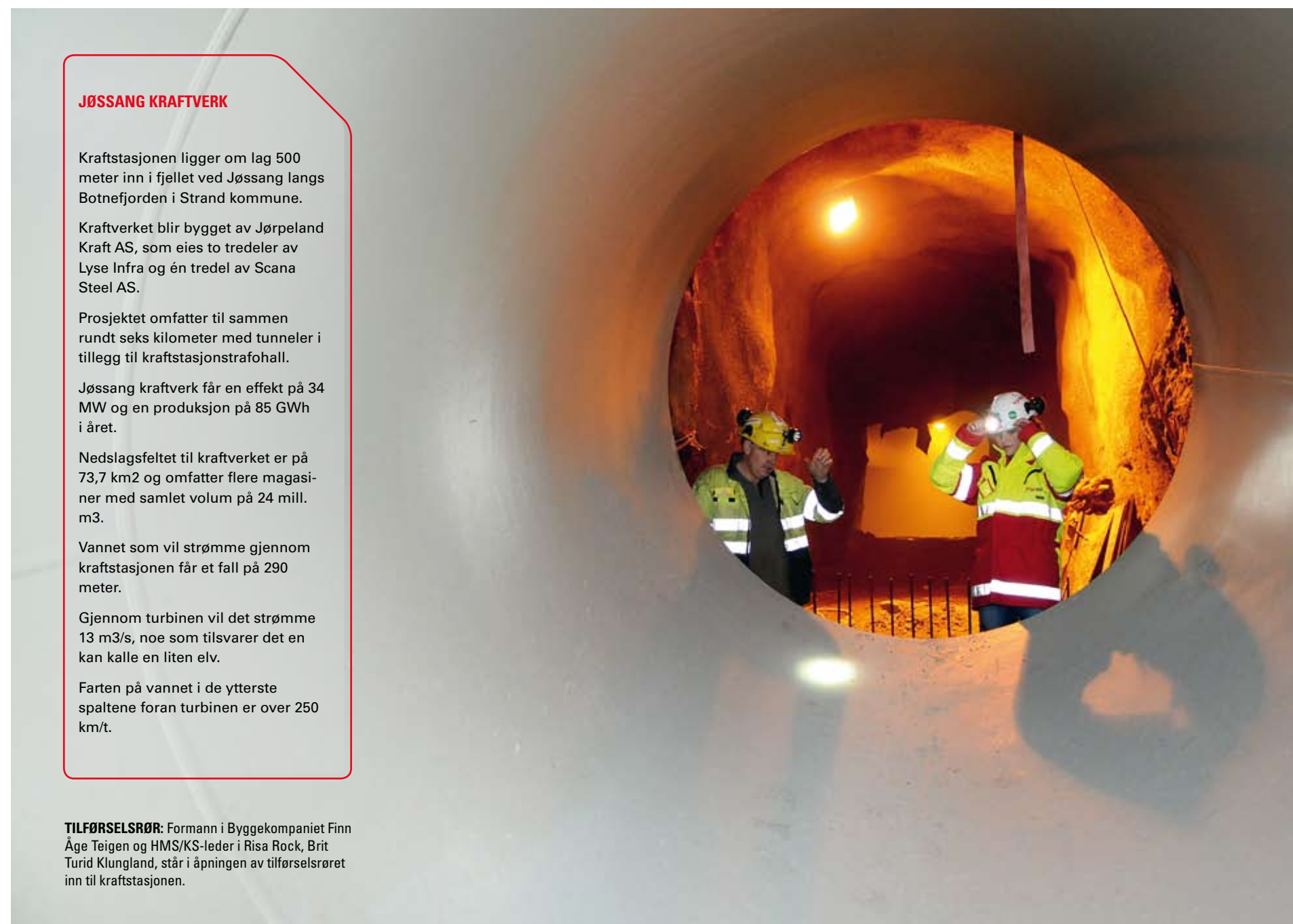
– Med tanke på å treffe med retningen, er det bare en fordel å drive fra to plasser. Jo kortere en tunnel er, dess mindre avvik får du. Nå blir det i prinsippet to tunneler inntil de to lagene treffes. Det blir likevel mer arbeid å holde to rigger i arbeid. Jeg går hele veien inni tunnelen og måler og sjekker at vi holder kursen, smiler stikningsleder Inge Drarvik.

Sjakt på 300 meter

Faktisk holder stikningslederen orden på retningen for tre tunneler fram til jul. Innen jul skal nemlig en ekstra inntakstunnel være ferdig. Inntakstunnelen skal koble Solheimsåna til selve tilløpstunnelen i Jøssang kraftverk via en 300 meter lang sjakt som går 45 grader rett ned i fjellet.

– Inntakstunnelen var opprinnelig planlagt å være 20 meter lang, men er seinere forlenget til 790 meter. Ved inntaket oppe på fjellet blir det først boret ned et pilothull med en diameter på 280 millimeter. Deretter blir det dratt opp en krone som lager en sjakt med en diameter på 2,4 meter, forteller stikningsleder Inge Drarvik.

På grunn av at inntakstunnelen til Solheimsåna ble så mye lenger enn først



JØSSANG KRAFTVERK

Kraftstasjonen ligger om lag 500 meter inn i fjellet ved Jøssang langs Botnefjorden i Strand kommune.

Kraftverket blir bygget av Jørpeland Kraft AS, som eies to tredeler av Lyse Infra og én tredel av Scana Steel AS.

Prosjektet omfatter til sammen rundt seks kilometer med tunneler i tillegg til kraftstasjonstrafohall.

Jøssang kraftverk får en effekt på 34 MW og en produksjon på 85 GWh i året.

Nedslagsfeltet til kraftverket er på 73,7 km² og omfatter flere magasiner med samlet volum på 24 mill. m³.

Vannet som vil strømme gjennom kraftstasjonen får et fall på 290 meter.

Gjennom turbinen vil det strømme 13 m³/s, noe som tilsvarer det en kan kalle en liten elv.

Farten på vannet i de ytterste spaltene foran turbinen er over 250 km/t.

TILFØRSELSRØR: Formann i Byggekompaniet Finn Åge Teigen og HMS/KS-leder i Risa Rock, Brit Turid Klungland, står i åpningen av tilførselsrøret inn til kraftstasjonen.

planlagt, var det nødvendig å drive den 4,5 kilometer lange tilløpstunnelen fra to sider for å bli ferdige innen oktober neste år. Laget fra Skanska vil innen midten av januar ha drevet tunnelen rundt 600 meter nedover fra toppen ved Dalavatn. På samme tidspunkt vil mannskapene som

jobber i motsatt retning, ha kommet 2,3 kilometer inn i fjellet fra kraftstasjonen.

70 personer i arbeid

I selve kraftstasjonen har Byggekompaniet kommet godt i gang med betongarbeidet. Kraftstasjonen skal være klar

Risa Rock driver nå den 4,5 kilometer lange tilløpstunnelen i Jøssang kraftverk fra to sider for å bli raskere ferdig med prosjektet. Det betyr mer å holde styr på for alle involverte.



STIKKER UT KURSEN: Stikningsleder i Risa Rock, Inge Drarvik (midten) sørger for at mannskapene på boreriggen, her representert ved Jan Asbjørn Uppstad (t.v.) og Anders Brattland fra Mesta finner veien gjennom fjellet.



KRAFTSTASJONSTRAFOHALL: Byggekompaniet er godt i gang med å bygge opp selve kraftstasjonen der turbinene og generatorer skal stå.

for elektromekanisk installasjon til jul. Først på nyåret vil det elektromekaniske arbeidet, som installasjon av turbiner og generatorer, komme i gang.

– Vi har i høst vært på en topp hva angår antall personer som er engasjert i prosjektet. Med alle underleverandører, har

det til sammen vært rundt 70 personer i sving på Dalen 1 og Jøssang kraftverk sett under ett. Dalen 1 vil være ferdigstilt til våren, mens arbeidet på Jøssang skal gå videre fram til begynnelsen av 2011. Etter ferien neste år, vil det gradvis trap- pes nedover med folk i prosjektet. Fra

vannpåsetting i oktober til overlevering av kraftverket i begynnelsen av 2011, blir det bare finpuss og detaljarbeid igjen for oss, forteller administrerende direktør Hans Olav Storkås.

Vernerunde i kraftriket

DRIVER NEDOVER: Tillopstunnelen til Jøssang kraftverk drives nå fra to kanter. Det gir HMS- og kvalitetsleder Brit Turid Klungland mer å tenke på.



PÅ VERNERUNDE: (F.v.) Byggeleder Einar Skarve-land fra Lyse, HMS-ansvarlig i Byggekompaniet Roy Ersland, representant fra linjeledelsen på byggeplassen Gunnar Vika og HMS-leder Brit Turid Klungland er på vernerunde ved Dalen 1-kraftstasjon i begynnelsen av november.

INFORMASJON: Brit Turid Klungland henger opp informasjon i brakka.



HMS- og kvalitetsleder i Risa Rock, Brit Turid Klungland, har i høst hatt hovedansvaret for HMS-arbeidet ved tre ulike lokasjoner i forbindelse med kraftutbygging i Jørpelandssvassdraget.

■ Med den geografiske avstanden mellom anleggsstedene, og et høyt antall bedrifter og personer som er involvert i prosjektet, øker faren for at det kan skje ulykker i forbindelse med kontraktene som Risa Rock har for Jørpeland Kraft AS. Den største utfordringen for HMS- og kvalitetsleder Brit Turid Klungland er nettopp å få folk til å tenke på egen sikkerhet til tross for et sterkt fokus på framdrift i prosjektet.

– Det handler mye om holdninger. Jeg synes det er gode holdninger til HMS i dette prosjektet. Samtidig er det en type arbeidsfolk som er veldig opptatt av framdrift. Vi har vernerunde ved hver av de tre lokasjonene én gang i uken. Alle nye personer som kommer inn i prosjektet blir kalt inn til et HMS-

oppstartsmøte. I brakken henger vi opp informasjon om skadestatistikk og andre tiltak for å holde oppe bevisstheten omkring egen sikkerhet, trekker Brit Turid Klungland fram.

Vektleggingen av HMS har en positiv effekt på skadestatistikken. Risa Rock var ett av fire selskap i Risa-konsernet som hadde null fraværsskader i 2009.

Fokus på uønskete hendelser

Under vernerundene er alltid assisterende byggeleder for Lyse Infra og HMS-koordinator i prosjektet, Einar Skarve-land, og HMS-ansvarlig i de respektive underleverandørene med. Under den ukentlige vernerunden i begynnelsen av november ved byggingen av ny kraftstasjon ved Dalen 1, var det lite å sette fin-

geren på for deltakerne i vernerunden. Dalen 1 er kraftstasjonen som Risa Rock i april i år fikk i oppdrag å ha prosjektledelsen for. Risa AS har sprengt ut tomta og gravd ned ny tilførselsledning i bakken, mens Byggekompaniet AS er underleverandør av Risa Rock for selve bygget. Derfor er også HMS-ansvarlig i Byggekompaniet, Roy Ersland, med på disse vernerundene.

– Det er ofte spørsmål knyttet til rekkverk, stillas og opplagte snublefarer på byggeplassen vi tar opp på vernerundene. Byggherren er veldig opptatt av at det blir innrapportert så mange uønskete hendelser som mulig. Typiske eksempler på uønskete hendelser er en hammer som faller ned fra et stillas, trekker Brit Turid Klungland fram.

Kvalitet

■ Utsmykningen i Orstad kirke som vi omtalte i forrige utgave av Rongaren er blitt en fin referanse for Jærbetong. Kirkebygget er for lengst tatt i bruk og ornamentene utført i betong står som et symbol på kvaliteten og bredden i det vi leverer. Selvkomprimerende betong er krevende å jobbe med og setter både oss og forskalingssnekkeren på prøve. Denne prøven, bokstavelig talt fra oven, bestod vi alle sammen!

Kvalitet er noe som står seg i vanskelige tider. Dette året har gitt oss mange nye utfordringer, men vi har ikke firt på kvalitetskravet. Nedgangen vi så i starten av året har fortsatt og totalt har vi en volumsvikt på 35 % (målt i kubikk) innen ferdigbetong. Peleproduksjonen har en reduksjon på 30.000 løpemeter. Det er betydelige mengder. På tross av dette, har vi ikke vært tvunget til å permittere noen av våre ansatte.

Det som gir oss optimisme, er at vi de siste årene har satset på å ha flere bein å stå på. Mens vi har hatt en nedgang i noen produkter, har andre hatt en kraftig vekst. Satsningen på bubble-dekke og platten-dekke har virkelig gitt uttelling. Med en vekst på 250 % har det vært hektisk aktivitet i produksjonshallene, og mange har gjort en ekstra-innsats. Recon-løblokker har også innfridd med en vekst på 75 prosent. Dette er vi glade for og vi satser alt på at veksten fortsetter inn i 2010. Prognosene er nemlig ikke bare lyse for dette året. Mye tyder på at det fortsatt vil være tilbakegang i bygging av næringsbygg, men en oppgang i boligmarkedet. Håpet er at mange av de prosjektene som stoppet opp i 2009 blir iverksatt dette året.

Et annet område som har gitt oss mye godt arbeid, er rehabilitering av tunneler. Med vår kompetanse og erfar-

ing med sprøytebetong, er dette jobber hvor vi kan levere kvalitet. Innen landbruksnæringen har vi også hatt stabile og gode leveranser. Kvaliteten vi har i alle ledd og lokaliseringen midt i Norges matfat, Jæren, har gitt oss en sterk posisjon i dette markedet.

Med alle mann i arbeid og to nye pumpebiler på plass, må vi si at et turbulent år har gått noenlunde bra. Vi ser likevel klart at vi må ha en volumvekst neste år. Det har vi god tro på at vi skal klare. Takk til alle ansatte for god innsats og takk til alle trofaste kunder. Ønsker dere alle en fin jul. Sammen skal vi skape et godt nytt år.

Tor Magne Kvía



Betong mot terror

Betong fra Jærbetong kan som kjent brukes til å lage både midtdelere og ReCon-blokker. I samarbeid med Sikringsteknikk og Birken & Co, har Jærbetong nå laget en ny type fundament for «terrorgjerder» til Norsea-basen i Dusavika.

■ Norsea-basen i Dusavika er allerede gjerdet inne med ISPS-gjerder, eller «terrorgjerde» som det heter på folke-munne. Da entreprenøren Birken & Co hadde ferdigstilt et nytt havneområde tidligere i høst, ville Norsea Group ha en annen type ISPS-gjerde enn det som har vært laget før.

– Det systemet vi har hatt til nå, er litt for lett og tåler for lite. Oppdragsgiveren vår ville ha et gjerde som kan flyttes med truck etter behov, men som er tyngre og mer slitesterkt. Vi visste omtrent hvordan vi ville ha det og tok kontakt med Sikringsteknikk AS på Tjelta, forklarer driftsleder i Birken & Co, Rikard Vinningland.

Samarbeidsprosjekt

Daglig leder i Sikringsteknikk på Tjelta,

John Eirik Øvstebø, sendte en forespørsel til Jærbetong om dette var et prosjekt de kunne være med på.

– Sammen med Birken & Co og Sikringsteknikk utarbeidet vi en tegning på et fundament. Det var treff på første forsøk. De fundamentene Jærbetong har laget veier 1350 kilo og er 2,5 meter lange. Fundamentene har et «byggesettsystem» som gjør at de lett kan låses i hverandre. Oppå fundamentene monterer Sikringsteknikk gjerdeelementene i ferdige utsparinger og støper stolpene fast. I motsetning til en del andre løsninger i markedet, vil gjerdet stå helt fast og ikke slå i vinden, forteller salgs- og markedsleder i Jærbetong, Ove Scheie.

Jærbetong har levert 400 meter fundament til dette prosjektet og produksjonstiden på 25 dager ble overholdt.

Vil profilere nytt gjerde

Birken & Co er en totalentreprenør av havneanlegg. Driftsleder Rikard Vinningland ønsker å bruke det nye ISPS-gjerdet også ved andre havneanlegg i framtiden.

– Vi har optimalisert et konsept som eksisterer fra før. Dette kommer vi til å bruke igjen ved neste anledning, slår Vinningland fast.

Sikringsteknikk og John Eirik Øvstebø har tro på at denne type ISPS-gjerder vil ha et stort potensial.

– Vi kommer til å profilere dette produktet ut i markedet. Det er nok mange havneanlegg som har behov for denne løsningen, mener han.

NYTT GJERDE: Sikringsteknikk, Jærbetong og Birken & Co har sammen utviklet et nytt ISPS-gjerde for havner med internasjonale skipsanløp.



ISPS-REGELVERK

Etter terrorangrepene mot mål på amerikansk jord 11. september 2001, forpliktet alle medlemslandene i International Maritime Organization seg til å innføre et nytt ISPS-regelverk (International Ship and Port Facility Security) etter påtrykk fra USA. Dette regelverket påbyr alle havner med internasjonale skipsanløp blant annet å sette opp gjerder rundt havneområdet. Dette har ført til at en rekke norske havner skal ha gjerder og kontroll med hvem som går inn og ut.

TROR PÅ PRODUKTET: Daglig leder i Sikringsteknikk John Eirik Øvstebø, salgs- og markedschef Ove Scheie i Jærbetong og driftssjef i Birken & Co, Rikard Vinningland har tro på at det nye gjerdet vil slå an.



Bygger Comfort-hotell i hardt tempo



HOLDER TIDSSKJEMAET: Byggeleder Roger Halle (t.v.) og prosjektleder Jarl Birkeland i Kruse Smith holder oversikten i byggearbeidet med det nye Comfort-hotellet i Løkkeveien.

Det blir garantert en nytelse å se på og en fryd å bo på det nye Comfort-hotellet som er under bygging i Løkkeveien. For de som reiser bygget og produserer elementene derimot, er det foreløpig lite komfort å spore.

Sammen med prosjektledelsen i Kruse Smith har Jærbetong fått en fin lærecurve i oppdraget med å levere platten-dekke til det nye Comfort-hotellet i Løkkeveien. Det er første gang Jærbetong leverer denne typen elementer, og etter litt problemer tidlig i prosessen, går nå leveransene som planlagt.

Jærbetong leverer platten-dekke, bubble-dekke og, ikke minst, all fer-

digbetong til prosjektet. I tillegg har vi måttet utvikle et helt nytt produkt, nemlig bubble-vegg. Det har så vidt oss bekjent aldri tidligere vært laget, smiler prosjektlederen for Kruse Smith, Jarl Birkeland.

Jærbetong skal levere til sammen rundt 6.500 kvadratmeter platten-dekke og 400 kvadratmeter bubble-dekke til hotellet. De rundt 50 bubble-veggene

i bygget skal stå mellom badene på hotellrommene.

Ved bruk av en annen byggemetode, ville skilleveggene mellom badene vært satt opp med gipsplater etter at etasjen var fri for vann. På grunn av den konstruksjonsteknikken vi har valgt for å bli ferdige fort nok, må vi ta høyde for at det kan komme vann inn i disse skilleveggene i løpet av byggetiden. Bubble-vegg er en løsning vi har kommet

på for å gi rask framdrift i prosjektet, og som heller ikke påfører konstruksjonen unødvendig mye vekt slik en massiv skillevegg i betong ville ha gjort, forklarer Birkeland.

Effektiv løsning

Comfort-hotellet i Løkkeveien skal stå ferdig på 13 måneder. Med seks etasjer og 194 hotellrom, er det en svært kort byggetid. Valget av platten-dekke er gjort for å oppnå hurtigst mulig fram-

PLATTEN-DEKKE (T.V.): Jernbinderne i Kruse Smith armerer videre på platten-dekkene på byggeplassen.

ILLUSTRASJON (T.H.): Det nye Comfort-hotellet er tegnet av arkitektkontoret Brandsberg-Dahl i Stavanger.

drift i prosjektet. Platten-dekke er et element som er ferdig støpt på undersiden med armeringsjern stikkende opp. På byggeplassen blir elementet armert videre og støpt ferdig.

Alternativet til platten-dekke som etasjeskillere ville vært å forskale på plassen eller også andre typer ferdige elementer. For å spare tid, har vi valgt å bruke ferdigleverte baderskabiner. Med en annen type ferdigelementer, ville vi ikke hatt anledning til å heise baderskabinene på plass for etasjen blir overbygget med et nytt dekke. Da måtte vi derimot heist baderskabinene inn gjennom fasaden og følgelig stengt Løkkeveien i perioder. Når vi støper opp på platten-dekket, legger vi ned en form som lager en forsenkning der badene skal stå. Da er det bare å heise opp bubble-veggen, og sette badene på plass. Vi kan begynne på en ny etasje så snart vi har støpt igjen hele dekket og fått på plass skillevegger og baderskabiner. Dette er ikke en billig, men tidsbesparende måte å gjøre det på. Denne metoden brukte vi også da vi bygget Clarion hotell borti gata her. Den gang fikk vi platten-dekkene fra Sverige, opplyser prosjektlederen.

Uvanlig byggemåte på Vestlandet

Bruken av bubble-dekke-elementer i prosjektet henger sammen med en annen utfordring i hotellet, nemlig vekt. Deler av bygget ligger opp på en eksisterende parkeringshall. For å unngå for mye belastning på denne, er 400 kvadratmeter av golvflaten i andre etasje utført i bubble-dekke, mens altså det aller meste er platten-dekke. For de ansatte

i produksjonshallen til Jærbetong, har prosjektet i Løkkeveien vært en interessant erfaring.

Det er første gang vi lager platten-dekke. Dette er en byggeteknikk som er lite brukt her i området, men mer vanlig østover. Det var Kruse Smith som spurte om vi kunne gå i gang med produksjon av platten-dekke-elementer, kommenterer formann for elementproduksjonen, Arve Fjermestad.

En av utfordringene for produksjonen av platten-dekke har vært å oppnå en fin nok overflate i bunn av elementene. Bunnen av platten-dekket skal nemlig forbli ubehandlet og fungere som himling inne på hotellrommene.

For å få fin «finish» på undersiden av elementene, må vi helst ha en lite brukt bunn i formene. Jeg har ennå ikke vært der inne, men en gang håper jeg å få overnatte på hotellet slik at jeg får sett hvordan det blir til slutt, kommer det fra Fjermestad.

COMFORT-HOTELLET I LØKKEVEIEN

Betongkontrakten for nytt Comfort-hotell i Løkkeveien er på 115 millioner kroner ekskludert moms.

Jærbetong leverer platten-dekke, bubble-dekke, bubble-vegg og ferdigbetong til prosjektet.

Platten-dekke er en tysk oppfinnelse (platten = flatt). Det er et tynt prefabrikkert ferdig armert element som også fungerer som forskaling til dekketøp. «Påstøpen» på toppen blir gjort når elementene er montert og topparmering er plassert.

Bubble-dekke består av et tynt lag med betong og armering i bunn, som platten-dekke. Elementene blir levert med et lag med kuler mellom den støpte bunnen og topparmeringen. Kulelaget sørger for at det blir et nøye tilmålt hulrom i midten. Dette gir et dekke med høyt volum og lite vekt.

Jærbetong vil levere omtrent 600 platten-dekke-elementer til Comfort-hotellet i Løkkeveien.

Bygger kai med Recon-blokker

Løblokker fra Jærbetong er for første gang brukt til å bygge et kaianlegg, av alle steder midt i natursteinens rike på Rennesøy. Lindanger Maskin finner stadig nye måter å bruke de populære løblokkene på.

■ Mens flere av selskapene i Risa-konsernet frakter naturstein fra Rennesøy til byggeprosjekter andre steder, tar Jærbetong ansvaret for at øya uti fjorden ikke blir så lett at den flyter av gårde. Salgs- og markedsleder i Jærbetong, Ove Scheie, synes det passer godt at Jærbetong det siste halve året har fraktet store mengder med løblokker i betong til Rennesøy for Lindanger Maskin og dermed oppveid en del av vekttapet. Eier og daglig leder i entreprenørselskapet, Bjørn Lindanger, liker de nye løblokkene til Jærbetong så godt, at han har brukt dem i flere prosjekter allerede.

– Første gang jeg så dem var på fjernsynet i et program fra USA. Da jeg fikk greie på at Jærbetong lager ReCon-blokker på lisens fra Amerika, ble jeg veldig glad. De er dyrere i innkjøp enn naturstein, men mye raskere å legge. Totalt sett blir det billigere og, ikke minst, en stødigere mur, smiler Bjørn Lindanger.

De siste seks månedene har de ansatte i firmaet hans satt opp 600 kvadratmeter med løblokker i flere prosjekt på øya.

Første kai

I begynnelsen av november var det sjøfronten i leilighetsprosjektet Slippen i Vikevåg sentrum som ble utstyrt med løblokker.

– Det er første gang noen bruker løblokker til å lage en kai. Det synes vi er veldig spennende. De blokkene som står under vann er støpt med en ekstra sterk betong, samme som Statens vegvesen krever og som er brukt i broen over Lysefjorden. Resultatet ser utrolig fint ut, synes Ove Scheie.

Lindanger Maskin har planert sjøbunnen med hulldekkelementer som er rettet av med steinheller. Da underlaget var plant, var det bare å sette i gang og lø blokkene oppå hverandre.

– De blokkene som står nede i sjøen tok litt tid, men nå når vi jobber på land,



LØR I VEI: Recon-blokker fra Jærbetong går raskt å legge. Lindanger Maskin på Rennesøy foretrekker løblokker framfor naturstein i mange sammenhenger.

går det unna som bare det. Vi setter opp 20 kvadratmeter på et par timer. Vi kommer til å bruke et par, tre uker på hele jobben med å sette opp kaien, sier Bjørn Lindanger.

Positiv mottakelse

Kaianlegget i Vikevåg er på rundt 300 kvadratmeter, noe som utgjør 700 blokker og 450 tonn. Muren er omtrent 125 meter lang. Midtveis opp fra sjøbunnen er muren inntrukket med tre meter for neste lag med blokker.

– Dette er gjort for at det skal bli plass

til en promenade langs sjøsiden. Dette platået blir støpt fast og siden kledd med treverk slik at det blir en trebrygge. I sjøen utenfor her skal det være utliggere med båtplasser til beboerne i leilighetene og andre interesserte, sier Bjørn Lindanger.

Kaianlegget av løblokker har allerede fått en positiv mottakelse fra kvalitetsbevisste kjennere.

– Stavanger båtforening var her inne på besøk en dag. De syntes at kaien ble veldig flott, legger Lindanger til.

De burde jo også vite hva de snakker om.



LYSER OPP: Sjøfronten med Recon-blokker lyser opp i Vikevåg på Rennesøy.

RECON-BLOKKER

Navnet Recon kommer av «rest-concrete».

Formene til å utnytte restbetong er et amerikansk patent.

Jærbetong har produsert løblokker på lisens for Recon i USA siden 2007.

I år har Jærbetong solgt nærmere 4.000 kvadratmeter med Recon-blokker.

Recon-blokker tar av



BOLIGPROSJEKT: Bergene Maskin på Bryne har brukt 350 kvadratmeter Recon-blokker til ulike boligprosjekt i år.

Jærbetong produserer alt det formene kan ta unna med Recon-blokker. Bergene Maskin er blant de ivrigste lokale kjøperne og har lødd 350 kvadratmeter det siste året.

■ Daglig leder ved Bergene Maskin på Bryne, Arvid Bergene, ble gjort oppmerksom på Recon-blokkene av Ove Scheie i Jærbetong for et snaut år siden.

– I løpet av den tiden har Bergene Maskin lødd 350 kvadratmeter med Recon-blokker. De finner stadig nye måter å bruke blokkene på, både til private boliger og næringsutbygging. Dette produktet har virkelig begynt å ta av, smiler

Ove Scheie i Jærbetong.

Arvid Bergene mener Recon-blokkene er helt unike.

– Dette har løst mange problemer for oss. Med disse blokkene, klarer vi å bygge opp høydeforskjeller på steder der naturstein ikke ville vært et alternativ. Vi får bedre utnyttelse av tomtene, og det går fort å sette opp, kommenterer Arvid Bergene.

Jærbetong på «glattisen»



STORSTØYP: De ansatte i Egeland Gulvstøp jobbet to skift for å komme i mål med betongdekker til isflaten i midten av flerbrukshallen.

Jærbetong har levert ferdigbetong til golvdekket i den nye skøytehallen i Sørmarka. 1.380 kubikkmeter betong, fordelt på to 20-timers støypejobber, gikk med for å gi grunnlag for perfekt isdekke for skøyteglade rogalendinger.

■ Selv om altså Jærbetong har vært på «glattisen», gikk oppdraget med å støype golvet i Sørmarka Flerbrukshall helt etter planen. Morten Sundvor i betongkontrollen hos Jærbetong var på plassen store deler av tiden og sjekket at kvaliteten på betongen som ble pumpet ut på banene var riktig.

– Torsdag 15. oktober støypte vi golvet på fellesområdet i midten av anlegget. I tillegg til å sjekke at kvaliteten på betongen var riktig, hadde jeg oppsynet med betongbilene og holdt orden på logistikken fra Jærbetong sin side. Vi hadde 63 leveranser fra Jærbetong. Det er sjelden at vi leverer betong til så

store golvflater, oppsummerer Morten Sundvor.

Dekket til banen i midten av anlegget er på 4.400 kvadratmeter. Én måned seinere, 18. november, ble selve løpebanen på 4.800 kvadratmeter støypt.

– Gigantisk jobb

Egeland Gulvstøp, som var underleverandør til hovedentreprenøren Jærentreprenør i prosjektet, var svært fornøyd med samarbeidet med Jærbetong. Egeland Gulvstøp, som har base i Kvinesdal, har spesialisert seg på støp av større golv og opererer mellom Kristiansand og Stavanger.

– Dette var en ekstremt stor jobb for oss. Det var veldig viktig at bilene fra Jærbetong kom til rett tid og at betongen hadde den rette blandingen. Vi måtte basere oss på en nokså tyntflytende betong for at den skulle flyte skikkelig ned mellom fryserørene i dekket. Det var tilsatt «R-stoff» (retardasjonsstoff), som vi sier, for at betongen skulle stivne saktere. I løpet av seks, syv timer var golvet stivt nok til at vi kunne begynne å pusse det ned, forteller eier av Egeland Gulvstøp, Sigbjørn Egeland.

Ekstremt nøyaktig

Om det er sjelden at det blir støpt så store golvflater her i distriktet, er det enda sjeldnere at det blir støpt dekket til ishaller. Toleransekravene til underlaget for isdekker er ekstreme både når det gjelder avretting og overflate, noe som gjør jobben til en interessant erfaring for alle involverte.

– Det stiller store krav til oss som retter av betongen og pusser golvet, og det setter krav til de som leverer betongen. Jærbetong leverte eksemplarisk. Et slikt golv har dessuten en uvanlig armering. Jærentreprenør har selv lagt armeringen, opplyser Sigbjørn Egeland.

Prosjektleder i Jærentreprenør, Stig Kristensen, var til slutt strålende fornøyd med golvdekkene da både banen i midten og løpebanen var ferdig lagt.

– Resultatet ble veldig bra, konkluderer Kristensen.

SØRMARKA FLERBRUKSHALL

Sørmarka Flerbrukshall er navnet på den nye skøytehallen i Sørmarka.

Hallen er et ledd i et interkommunalt samarbeid mellom Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg med tanke på å bygge høyverdige idrettsanlegg i distriktet.

Den nye skøytehallen skal stå ferdig høsten 2010.

Åpenhet og ærlighet

■ Nøkkelen bak suksessen i 2009 har vært endringsvillighet, kostnadsfokus og 100 % lojalitet mot beslutninger som er tatt. Mange av de grepene vi har gjort er for å tilpasse oss et strammere marked. I slike prosesser er åpenhet og ærlighet mellom ledelsen og de ansatte viktig.

Organisasjonen, både de som arbeider inne og ute, har vist sterk vilje til å gjøre det som er best for Risa AS. Med

et felles løft, har vi snudd trenden fra i fjor slik at vi fortsatt kan ha en trygg og god arbeidsplass. Felles ansvarlighet er et viktig stikkord, og vi har klart å motivere hverandre til å se på dette som en god læring. Alle avdelinger har utarbeidet handlingsplaner med fokus på kostnadsbesparende tiltak og samdriftsfordeler på tvers av avdelingene. Vi har anstrengt oss for å rive ned «steingardene» mellom oss og å jobbe sammen i

et team, uten grenser.

Vi har ennå ikke sett den fulle effekten av dette, men er definitivt optimister med tanke på å møte 2010. Med fortsatt fokus på kostnadskurven, vil vi bare bli enda bedre rustet til å møte den tøffe konkurransen.

Ordreserven er vi komfortable med da vi har 50 % av neste års budsjett inne. For Risa AS betyr det en omsetning på samme nivå som i år. Det er altså ikke lagt opp til noen vekst. Vi er mer opptatt av bunnlinjen og har tro på å lykkes ved å ha god planlegging, kompetanseheving, bedre utnyttelse av egne ressurser, større effektivitet og høy kvalitet. Vi vil kunne høste på alt som er satt i gang, og er fornøyd med at vi har en ny og moderne maskinpark.

Det er betryggende å starte et nytt år med en stabil og god kundemasse. Det gleder meg at Øster Hus Gruppen nå er blant de tre største kundene våre. Sammen skal vi gjøre hverandre gode!

Vi har nettopp fullført arbeidet med strategi 2010 – 2012 og denne skal nå implementeres i hele bedriften. Jeg skal i den anledning rundt på alle avdelinger før jul og presentere strategien til de ansatte.

Jeg vil få rette en stor takk til alle ansatte for innsatsen i 2009 og ønsker at dere får en god juleferie sammen med familie og venner.

Bjørn Risa



Forventninger til 2010

■ Det er kjekt med desember! Etter en særdeles mørk og regntung november, tenner vi nå lys, lager julekaker og omgås forventningsfulle barn som gleder seg til å se «Jul i svingen» og endelig får spise pepperkaker.

For oss som jobber med økonomi i Risa, er det også en litt annerledes måned. Det er nå vi skal forberede oss til å gjøre opp status for året som er gått. Selv om vi har gode rapporteringsverktøy og målebarometer gjennom året, er det alltid noe ekstra med en årsavslutning.

Jeg har langt bedre forventninger til årets tall enn det jeg hadde i fjor på samme tid. Vi har hatt et knallhardt fokus på kostnadseffektivitet og organisa-

sjonstilpasning og dette ser vi resultat av nå.

Gjennom hele 2009 har vi forbedret arbeidet med analyser og prognoser. Beredte rapporteringsverktøy er styrket, ikke minst rettet mot funksjonskontraktene. Det ser vi har gitt positive resultater, og vi har tenkt å fortsette. Trykket og fokuset må opprettholdes fremover, for verden der ute vil være hard i månedene som kommer. Selv om den såkalte finanskrisens tid ser ut til å ha gått over i "ligaste lage", vil nok anleggsbransjen kjenne trykket godt i 2010.

Vi mener at vi er godt rustet til å møte de utfordringer som kommer neste år og gleder oss til å ta fatt på et nytt år. Vi har satt oss noen tøffe mål rap-

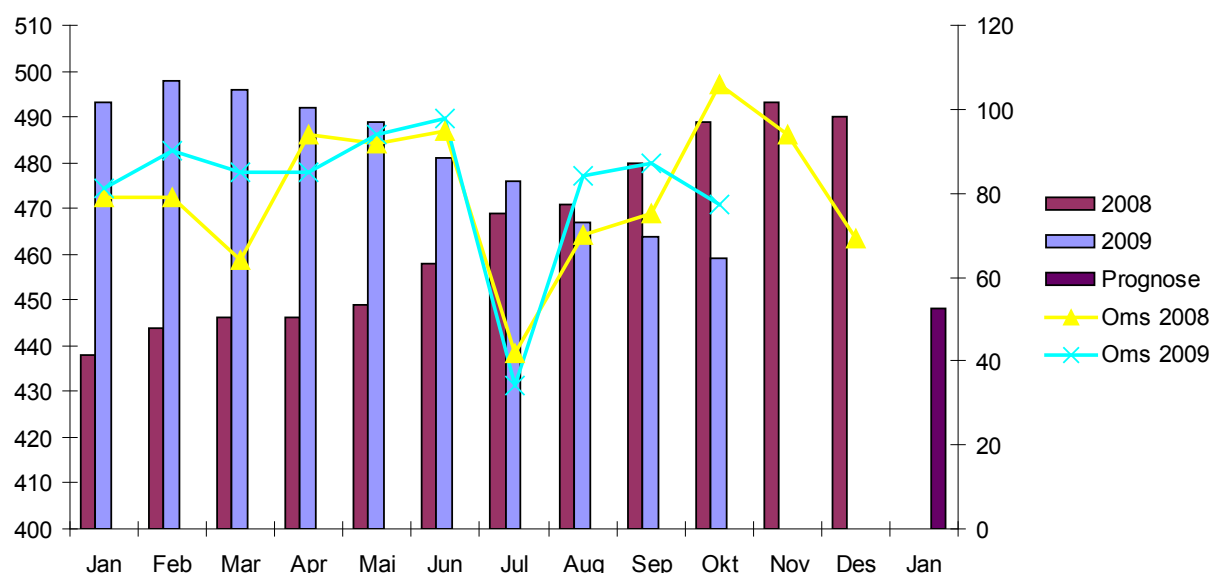
porteringsmessig og har forventninger om at dette også vil kunne bidra til at vi kan iverksette korrigerende tiltak langt tidligere.

Jeg føler meg privilegert som får anledning til å jobbe med en fantastisk positiv og flink gjeng i økonomiavdelingen. De fortjener en god juleferie, for etter nyttår er det hardkjør for å ferdigstille desembertallene.

Ønsker alle en riktig god jul og et godt nytt år!

Åshild Gudmestad
Økonomisjef, Risa AS

Utvikling ansatte og omsetning



Full fart mot sommeren

Ordretilgangen når det gjelder anleggsvirksomhet for Risa AS vokser. Driftssjef Øyvind Langemyr er fornøyd med å begynne det nye året med fulle ordrebøker fram til sommeren.



POSITIV: Driftssjef Øyvind Langemyr ser fram til åpning av ny E 39 i 2010.

■ Det siste halve året har vært preget av at mange store anleggsprosjekt er blitt fullført. Det gjelder Finnfast, som er om-
talt i en stor reportasje i denne utgaven av Rongaren, veiprosjektet på Madla og Risa AS sin innsats med ny E 18 mellom Kristiansand og Grimstad.

– Det nærmer seg også slutten for anleggsvirksomheten på Skurve, hvor vi jo har vært i gang siden 2005. En gang utpå våren blir vi ferdig med den foreløpige siste tomte som vi skal opparbeide der, oppsummerer Øyvind Langemyr.

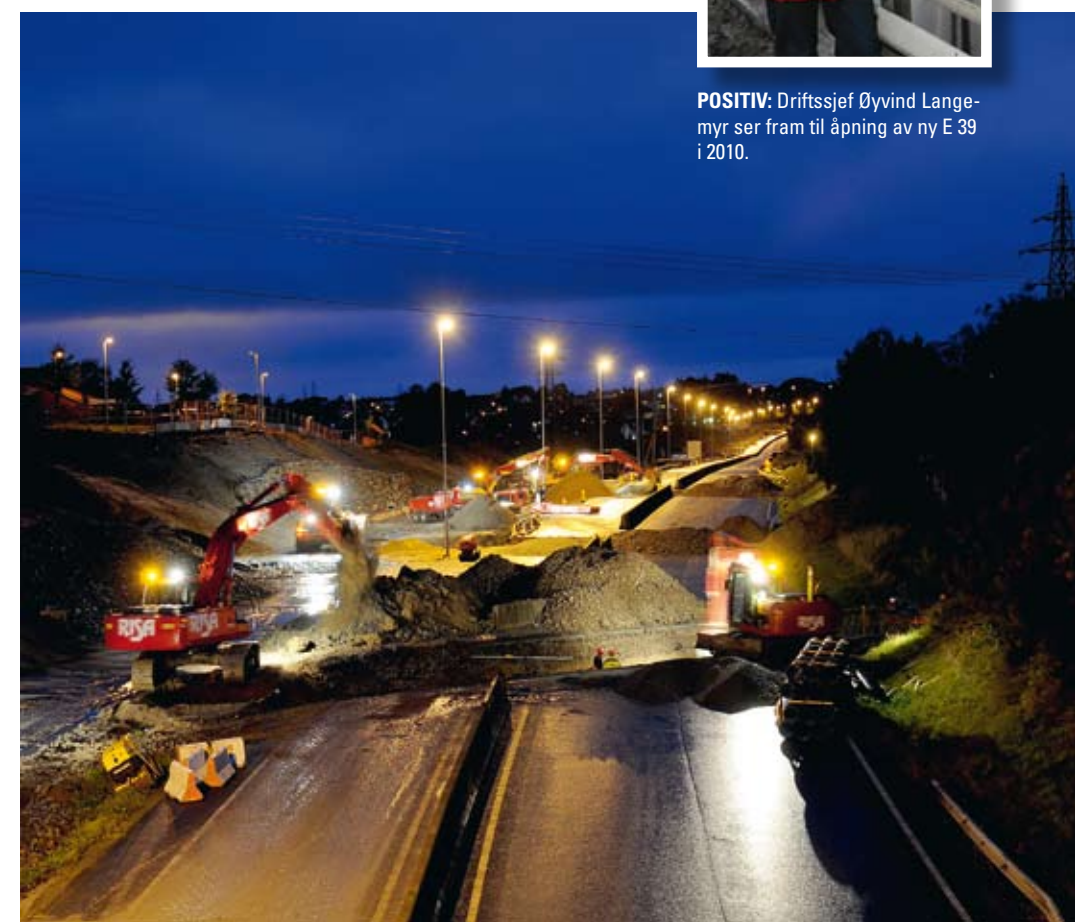
I løpet av sommeren blir dessuten E 39 mellom Stangeland og Kvelluren bro ferdig. Arbeidet med å forlenge fire felts motorvei er den største anleggs-
kontrakten i Risa AS sin historie. Kontrakten har en verdi på 127 millioner kroner.

– Innen jul er hele den nye veitraseen ferdig asfaltert. Mesta skal da også være ferdig med broene. Det er lødd oppimot 10.000 kvadratmeter steinmur og støyskjermingene langs den nye traseen er så godt som ferdige. Etter jul skal vi gå i gang med grøftene langs den eksisterende veibanen på motsatt side. Vi ligger godt an med prosjektet, smiler Øyvind Langemyr.

Vil ut i landet

Selv om flere store oppdrag er overlevert det siste halve året, og andre viktige kontrakter er i havn i løpet av våren, er det full fart for de ansatte i Risa AS. Med dagens ordreserver, er det fullt kjørt fram til sommeren. Store og små kontrakter er i boks. Anbuds- og markedsavdelingen regner til stadighet på nye kontrakter.

– Vi har det siste halve året regnet på flere store jobber; ny parsell av E 39 i Lindesnes kommune, flyplass i Kristiansund og T-forbindelsen i nordfylket. I disse anbudskonkurransene nådde vi ikke opp. Det viser at prisnivået om da-



gen er veldig lavt, og at vi fortsatt må se mot andre deler av landet for å få hånd om flere store jobber. I den forbindelse holder vi på å bygge opp en egen mannskapsenhet som er klar til å reise ut på oppdrag i andre deler av landet, sier Langemyr.

Av lokale jobber som er under oppseiling, vil han trekke fram Sola-splitten, den nye forbindelsen fra E 39 på Forus og direkte ut til flyplassen. Anbudspapirene kommer i midten av januar.

– På nyåret er det oppstart for spennende jobber som tomteopparbeidelse for Øster Hus Gruppen på Skorpefjell og klargjøring av Aksdal Næringspark i Tysvær, framholder Langemyr.

ANLEGGSDRIFT I RISA AS

Risa AS har drift ved rundt 50 anlegg ved årsskiftet.

De varierer i kontraktssum fra om lag 500.000 kroner til oppimot 130 millioner kroner.

Anleggsdriften omsetter i 2009 for 700 millioner kroner og sysselsetter 330 personer.

Ønsker nye veivedlikeholdskontrakter

Risa AS har brukt 2009 til å lage nye systemer for å få bedre kontroll på inntjeningen i de seks drift- og veivedlikeholdskontraktene i «Risa-land». På nyåret kan Risa AS få ansvaret for ytterligere tre kontrakter.

■ I desember og januar leverte Risa AS inn anbud på tre nye drift- og veivedlikeholdskontrakter, nemlig Indre Ryfylke, Arendel Øst og Arendal Indre. I tillegg blir kontrakten om veivedlikehold i Sirdal tildelt for tre nye år rett over nyttår. Denne har også Risa AS levert anbud på. Dermed kan Risa AS få hånd om tre nye områder innen veivedlikehold i løpet av 2010, og risikerer å miste én.

– Foreløpig har vi konsentrert oss om kontrakter som grenser mot områdene vi allerede er etablert. I 2009 leverte vi priser både på Høgsfjord og Kristiansand, men der ble vi for dyre. Det blir spennende å se hvordan vi ligger an i konkurransen om de nye kontraktene som blir tildelt i 2010, kommenterer assisterende driftssjef Erlend Aksnes.

Risa AS går nå inn i en periode hvor det hvert år framover vil bli rullering på kontrakter selskapet allerede har ansvaret for.

– Derfor er det viktig at vi følger nøye med i anbudskonkurransene og finner det rette nivået på prisene våre, sier Aksnes.

Verktøy for videre vekst

Siden 2006 har Risa AS vært i en sterk ekspansjonsperiode innen veivedlikehold og økt med to nye kontrakter hvert år bortsett fra i år. Den kraftige veksten har kostet.

– Det er ikke til å legge skjul på at vi har hatt en bratt læringskurve i dette markedet. Det passet egentlig bra at vi fikk et opphold i veksten av antall kontrakter i år slik at vi fikk tid til å lage oss bedre rutiner og systemer. Vi ser allerede i løpet av 2009 at det blir bedre økonomi i å drive med veivedlikehold, selv om vi heller ikke i år greier å komme i pluss, framholder Erlend Aksnes.

ISO 9001-sertifikatet er et synlig bevis på et styringssystem for å bedre inntjeningen av veivedlikeholdet. Fokuset



VEIVEDLIKEHOLD: Anleggsleder Einar Skavland, assisterende driftssjef Erlend Aksnes og bas Einar Solli klipper snor for veivedlikeholdet.

på å få ned kostnadene er krystallklart.

– Vi har innført økonomiske rapporteringssystem, datastyrt avviksrapportering og felles rutiner ved de ulike kontraktskontorene. Alt dette gjør at vi nå har verktøyet som skal til for å se framover mot nye kontrakt innen drift og veivedlikehold, framholder Aksnes.

Bedre utnyttelse av utstyret

En annen viktig faktor som skal være

med å øke inntjeningen når antallet kontrakter øker, er investeringer i spesialutstyr.

– De pengene vi har tapt på veivedlikehold til nå, ser vi på som en investering. Det tar tid å tjene penger i dette markedet. Tungt utstyr som veihøvler, snøfreser og tunnelvasker vil vi få bedre utnyttelse av hvis vi kan bruke det på tvers av flere kontraktsområder. Hvis vi for eksempel får kontrakten om Indre

Ryfylke vil antallet tunneler øke kraftig. Det er litt som å drive en brannstasjon dette her. Vi må ha alt utstyret som trengs, men det er ikke alltid det brenner. Med flere kontrakter og større områder å spille på, blir inntjeningen på de tunge investeringene bedre, viser Aksnes til.

«RISA-LAND»

Risa AS har i dag ansvaret for veivedlikeholdet i seks kontrakter: Hauga-Stord, Sirdal, Flekkefjord, Mandal, Setesdal og Stavanger.

Rundt 60 Risa-ansatte er involvert i drift- og vedlikeholdskontraktene.

Antallet kontraktører er til sammen 185.

Drift- og veivedlikehold omsetter for rundt 200 millioner kroner i 2009.



«Pizzabil» på ramme alvor

Det er ingen spøk å kjøre «pizzabil» med Risa på. Gravemaskinsjåfør Jonny Ellertsen tar det så alvorlig at han har installert lys på taket, skrudd flammedeksel på pedalene og lagt Harley Davidson-matter på golvet.



LUNSJ UTEN PIZZA: Selv om de kjører pizzabil, er det ikke ofte Jonny Ellertsen og Kåre Gravdal spiser pizza i lunsjen. De to tar ekstra godt vare på Risa-bilene sine.

■ Hvis Jonny Ellertsen hadde fått det som han ville, skulle det vært blankpus-set bøyler foran og stighøyler på sidene i tillegg.

– Så lenge det er lovlig å sette på, var det greit så de til meg på verkstedet, men det er kanskje ikke vits i å overdrive. Lysene på taket har jeg fordi jeg noen ganger kjører følgebil. Når jeg har jobber helt inntil veikanten, er det greit å sette opp bilen langs veien med lysene på for å gjøre oppmerksom på at det er anleggsarbeid lenger framme, forklarer Jonny Ellertsen.

Vandrende reklameplakater

Han har jobbet i Risa AS i to år. Han trives så godt at han gjør seg ekstra flid med å passe på Risa-bilen. Det at han tidligere har drevet for seg selv, hjelper også på bevissheten om å passe på utstyret. I sommer hadde Risa AS en gjennomgang av alle de rundt 200 «pizzabilene» som kjører rundt på veiene i Rogaland og Agder-fylkene, de aller fleste av merket Ford Connect levert av Kverneland Bil AS på Bryne. Resultatet av gjennomgang viser at ikke alle passer på bilen like godt. På bilen til Jonny Ellertsen fant verkstedet derimot ingen-

ting å utsette.

– Det ville forundret meg om de fant noe også. Jeg holder den i bedre stand enn min egen bil. Når vi kjører rundt til og fra jobb, er vi veldig synlige i trafikkbildet. Bilene er som flyttbare reklameplakater for bedriften. Det er viktig å være gode ambassadører. Der jeg bor er det ekstra viktig, slår Jonny Ellertsen fast.

«Harley-miljø» på Åmøy

Den Harley-interesserte gravemaskinsjåføren bor nemlig like ved Statoil på Nærbø. Siden i mai har han hver arbeidsdag



HOPPSANN: To Risa-karer hopper i sjøen...



... og spruten står.



HARLEY-ENTUSIAST: Pizza-bilen blir definitivt tøffere med Harley-effekter inni.

kjørt av gårde til Åmøy før hanen galler for å opparbeide tomte til Johs. Lundes nye båthotell. Det har vært mange utfordringer i jobben, og et sterkt tidspres. Ellertsen og håndmannen Kåre Gravdal har derfor vært tidligere på jobb og senere hjem enn de fleste den siste tiden.

– Vi har fjernet det gamle kaianlegget som lå her tidligere og sprengt ut store mengder med fjell for å gi plass til det nye båthotellet. Det har vært enormt med utfordringer hele veien. Vi har sprengt og gravd ut masse grøfter til rør og lødd stein. Dessuten har vi drevet med produksjon av løstein her, forteller Jonny Ellertsen.

Han og Kåre Gravdal har vært sammen om prosjektet hele veien. I løpet av denne tiden har også sistnevnte fått ekstrautstyr på bilen sin. To klistremerker med Harley-Davidson-logo pryder begge framdørene på bilen til Kåre Gravdal.

– Det er noe Jonny har kommet på, smiler håndmannen.

Iron Maidon i høysetet

Gravemaskinen som Jonny Ellertsen har brukt under arbeidet på Åmøy, er den

første maskinen han har brukt i Risa AS. Den passer han imidlertid på som en hank. Det er ikke hvem som helst som får sette seg i setet med platecover fra Iron Maidon på.

– Jeg vasker gravemaskinen hver 14. dag. Maskinen følger det oppsatte serviceprogrammet til Volvo, men alt utenom det skrur jeg selv. Jeg var den første i landet som begynte å bruke denne maskintypen, og har foreslått en del forbedringer overfor Volvo. Selv om maskinen har vært kjørt som demo i halvannet år før den kom ut på markedet, er det stor forskjell på testing og skikkelig bruk, framholder gravemaskinsjåføren.

Hudet kaldt for Risa

Tidspresset på jobben med det nye båthotellet til Johs. Lunde har vært høyt. Med ekstra tidlige morgener og seine kvelder, hjalp et friskt bad i lunsjen Jonny Ellertsen og Kåre Gravdal med å holde seg våkne gjennom arbeidsdagen. De to badet i sjøen helt fram til jobben ble avsluttet i oktober.

Verksted for alle typer kjøretøy

Verkstedet til Risa AS har lang erfaring med alle typer kjøretøy. Nå åpner vi dørene også for eksterne kunder.

■ De ansatte i verkstedet til Risa AS er spesialister på alle typer store kjøretøy, men har ingenting imot å skru på vanlige personbiler. Verkstedet utfører EU-kontroll på person- og lastebiler, reparasjon og service på alle typer kjøretøy og anleggsmaskiner, sveising og lakkering. Lakeringshallen kan ta imot kjøretøy som er opptil 18 meter lange.



ALLE KJØRETØY: Verkstedet til Risa AS tar imot alle typer kjøretøy, også private.

LAKKERING: Verkstedet til Risa AS har egen lakeringshall.





FØRSTE GRAVETAK: Det var Rennesøy-ordfører Ommund Vareberg som fikk æren av å ta den første skuffa på den nye marinaen til Kurt (til høyre) og Joar Gangenes (nummer tre fra venstre). Til venstre står prosjektleder Åsbjørn Skrettingland, som neste år får mye å gjøre for Risa AS på Rennesøy.



FERDIG: Slik blir den nye, flotte marinaen på Gangenes på Rennesøy når den står ferdig i mai neste år.



NY VEI: Den nye veien fra hovedveien på Gangenes ned til den nye båthavnen er godt i gang.

Marina for byfolk

Joar og Kurt Gangenes bygger ny marina for 500 båter - på hjemlplassen Gangenes på Rennesøy. Den økende etterspørselen etter båtplasser gjør at de ser lyst på å få solgt alle selveierplassene til 40.000 kroner breddemeteren.

■ I slutten av oktober fikk Rennesøy-ordfører Ommund Vareberg kjøre gravemaskin. Han gravde første skuffa med jord på knausene på det lille stedet Gangenes på Rennesøy. Dermed er marinaprojektet til Kurt og Joar Gangenes startet. I mai neste år skal 500 båtplasser være klar bak en molo på 550 meter. I tillegg skal det bygges ny vei fra hovedveien og ned marinaen.

–Vi har allerede solgt over 60 plasser, og det er før vi har satt gravemaskinen i jorda. Vi satser også på å få leid ut meste-parten av det 7500 kvadratmeter store

næringsarealet, sier Joar Gangenes. Det var naturlig for ham å velge Risa AS som entreprenøren. Jærbedriften kjøper store mengder stein av Gangenes. Steinbruddet på Rennesøy leverer bare i år 7000 tonn løstein til entreprenøren på Nærbø.

–Vi vil ha 8-10 mann i arbeid på dette prosjektet. 170 000 kubikk masse skal sprenges ut i havneområdet, og vi er godt i gang med å bygge ny vei fra Hegglands-lia og ned til den nye marinaen, forteller prosjektansvarlig for Risa AS, Åsbjørn Skrettingland.

Rennesøy blir arbeidsplassen for mange i Risa AS neste år.

–50 Risa-medarbeidere vil ha Rennesøy som sin arbeidsplass neste år. Foruten dette anlegget, så kal vi snart starte arbeidet på Skorpefjell. ØsterHus skal bygge 200 boliger, og vi har fått anbudet på alt grunnarbeidet. Vi skal også ha grunnarbeidene på den nye skolen på Åmøy. Totalt er verdien på kontraktene på Rennesøy nesten 100 millioner kroner, sier en fornøyd prosjektleder.





VEDLIKEHOLD: Noen ganger er det lett å finne ut hva som er galt med utstyret. Bjarte Ree (t.v.), Leif Magne Enåsen og Gunvald Falkum er enige om at det i dette tilfellet er clutchen som er ødelagt.

Utnytter utstyret bedre

2009 har vært preget av bedre ressursutnyttelse og mindre investeringer i nytt utstyr. Med et høyt fokus på vedlikehold, og «omsorg» av både maskiner og lettere utstyr, kan Risa AS fortsatt skilte med en stor og moderne maskinpark.

■ Blant de som sørger for at utstyret til Risa AS fungerer som det skal er Bjarte Ree og Leif Magne Enåsen. De to kjører til daglig ambulanse ved Ambulansesentralen på Bekkeheien og kommer med jevne mellomrom innom i utleieavdelingen hos Gunvald Falkum for å drive «førstehjelp» på utstyr som har fått en smell ute i felten.

– Det kan gå et par uker mellom hver gang vi er innom. Da pleier det alltid å være en del å henge fingrene i. Utstyret kommer innom her når de er ferdige med det på anleggsplassen uansett om det er noe defekt eller ei. Noen ganger kan det være vanskelig å finne ut hva som er galt, men stort sett går det greit. Det hadde vært fint om de som vet hva

som er galt, kunne ha skrevet det på en lapp og lagt ved utstyret, tenker Leif Magne Enåsen høyt.

Han er utdannet bilmekaniker og har 22 års erfaring fra Reime og Lode på Nærbø, mens Bjarte Ree har fått utløp for interessen for å skru på fritiden. De to har vært engasjert til å fikse mindre utstyr ved behov hos Risa AS i ett års tid.

Bedre utnyttelse

Utleieavdelingen med Gunvald Falkum i spissen ble opprettet nettopp for at lettere utstyr som vinkelslipere, hoppetusser og asfalttikker skulle bli bedre utnyttet rundt på anleggsplassene og ikke hope seg opp. Nå må alle formennene

«leie» det utstyret de trenger og til enhver tid melde fra når de er ferdig med et verktøy eller en skuffel.

– Siden vi begynte med dette, er utnyttelsen av alt løst utstyr blitt ekstremt mye bedre. Utstyr som ellers ville ha vært stått uvirksomt store deler av en anleggsperiode, blir nå flyttet på i gjennomsnitt annenhver dag fra anlegg til anlegg. Rulleringen av utstyret er blitt så bra at vi i år knapt har kjøpt inn nytt utstyr. Hver morgen legger vi opp en kjøreplan med utgangspunkt i det utstyret vi vet at vi skal frakte inn eller ut den dagen og slipper dermed i størst mulig grad å kjøre ut ett og ett verktøy, smiler Gunvald Falkum.

MASKINER OG UTSTYR

Risa AS rår over en av landets største og mest moderne maskinparker av anleggsmaskiner.

Maskinparken består av rundt 130 gravemaskiner på mellom 4 og 80 tonn. Dessuten har Risa AS 14 dumpere og rundt 50 lastebiler, 14 borerigger, 35 hjullastere, 5 veihevler, 2 bulldozere og 25 traktorer.

Av løst utstyr, som aggregat, hoppetusser og asfaltsager er det rundt 3.000 enheter.

Færre leiemaskiner

Et annet viktig tiltak for å stramme inn kostnadene på maskiner og utstyr er mindre bruk av leiemaskiner. Alt av små maskiner blir leid inn gjennom Gunvald.

– Når vi leier inn små gravemaskiner, er det nå for tiden alltid uten fører. Formennene selv, eller en håndmann, bytter på å betjene maskinen inni mellom andre oppgaver. Samarbeidet mellom vi som skal kontrollere utstyret og de som jobber ute fungerer nå veldig bra, viser Gunvald til.

Planlegger bedre

Den store maskinparken – gravemaskiner, dumpere og lastebiler – er det avdelingsleder i Risa AS, Åsbjørn Skrettingland, som rår over. Kremmerånden som preger hele Risa-konsernet er minst like viktig når det gjelder utnyttelsen av de store maskinene.

– Vi har også redusert kraftig på bruk av innleide store maskiner. Dette har ført til mye bedre ressursutnyttelse av den maskinparken vi allerede har. Vi er blitt flinkere, og har bedre tid, til å planlegge sånn at vi unngår mest mulig å leie inn andre, forklarer Skrettingland.

Risa AS har det siste året også omprioritert litt i maskinparken og solgt ut noen av de største gravemaskinene.

– Det vi har solgt ut, har vi erstattet med nye maskiner som er mer kurante i dagens marked, slår Åsbjørn Skrettingland fast.



OPPLÆRING: Norodd Reime (t.v.) har gjennomført en rekke undervisningstimer i arbeidet med kvalitetskampanjen i 2009. Her fra kurs i nivellering.

Fortsetter kvalitetskampanje i 2010

«Kvalitetslærer» Norodd Reime har gjennomført en rekke timer både med teoretisk og praktisk undervisning i forbindelse med kampanjen Kvalitet 24:7 ute i felten. Erfaringene er så gode at kampanjen fortsetter i 2010.

■ I vår satte Risa AS i gang en kvalitetskampanje for å bli enda bedre og å redusere kvalitetskostnadene i bedriften. I forkant av kampanjen var alle anleggsledere, formenn andre nøkkelpersonell samlet til en felles idédugnad for å sette opp en plan for hva kampanjen skulle omhandle.

– Vi har kommet i gang med flere av de fem temaene som ble plukket ut på grunnlag av idédugnaden. Tegning og tegningsforståelse hadde vi før sommeren, mens stikning og nivellering er godt i gang. Før jul har vi dessuten begynt med gjennomgang av legging av rør og kabler. Alle temaene inkluderer et fokus på planlegging, som er et prioritert område i bedriften og som også er et eget tema i kvalitetskampanjen, viser Guro Fykse til.

Gode tilbakemeldinger

HMS- og kvalitetssjefen får gode tilbakemeldinger fra formenn og anleggsledere om at kampanjen bærer frukter.

– Kvalitetskostnadene har en positiv utvikling og de meldingene vi får fra anleggsplassene tyder på at undervisningen av de ansatte har en effekt, smiler Fykse.

Nå for tiden er det nivellering som har den høyeste prioriteten hos «kvalitetslærer» Norodd Reime. Hver uke gjennomfører han samlinger med håndmenn rundt på anleggsplasser hvor de i fellesskap tar for seg grunnleggende nivellering.

– Det er kun de som ikke har kurs i dette fra før som er med. Vi har en teoretisk gjennomgang inne i brakka før vi går ut og bruker utstyret i felten. Kurset er veldig godt mottatt ute på anleggene, forteller Norodd Reime.

SKAR SNOREN: Jubelen stod høyt fra forsamlingen da samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa skar over snoren som markerte åpningen av Finnfast.



■ Gjennom hele anleggsperioden har Risa AS hatt mellom 10 og 15 ansatte i sving med ulike deler av Finnfast. Anleggsleder Kato Risa har hatt ansvaret for Risa AS sin del av kontrakten siden oppstarten av arbeidet inni tunnelen i februar 2007.

– Dette prosjektet har gitt oss mange nye erfaringer. Det er NCC som har drevet selve tunnelarbeidet. Alle entreprenørene som har vært inne på anlegget, har vært mest fokusert på sin del av kontrakten, og tenkt lite på at de andre skulle ha plass til å gjøre sin jobb. Her var det bare å være like tøff tilbake og stå på våre krav for å få utført jobben, gliser Kato Risa.

Risa AS har sprengt ut og laget de tre skjæringene som går ned til tunnelåpningene og hatt ansvaret for veibanen opp til asfaltering gjennom hele det 7,2 kilometer lange tunnelsystemet. I tillegg har entreprenøren laget veiene som ligger ute i dagen og knytter Finnfast til det eksisterende veinettet. Inne i tunnelene har Risa AS dessuten sprengt ut hjelpedrensrør og plass til pumpestasjonene langs veibanen og fraktet massene fra dette sprengingsarbeidet ut av tunnelen.

Deltok i markering

Den som har måtte stå i spissen for den daglige kampen om å få gjort jobben, har vært formann Eirik Rugland.

– Det har vært noen «fighter» med de andre entreprenørene underveis, men vi har klart å finne ut av det. Vi har lært masse i løpet av dette prosjektet. Det er blitt noen ganger opp og ned i denne tunnelen. Under anleggsperioden var det ingen mobildekning her nede. Radiosamband fungerte heller ikke, så hvis vi skulle gi beskjed til hverandre inni tunnelen, måtte vi ofte ta beina fatt. Det var jo god trim, smiler Eirik Rugland.



200 METER UNDER HAVET: Formann Eirik Rugland i Risa AS har hatt mange og lange arbeidsdager i Finnfast-tunnelene. Nå er tilværelsen i mørket over.

Opp av mørket i Finnfast

De ansatte i Risa AS var for lengst ferdige med sin del av arbeidet med Finnfast da samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa åpnet tunnelen 30. oktober. Etter to og et halvt år i mørket, kunne de være med å feire at tunnelen var ferdig.

Han var også den eneste som var til stede fra Risa AS under åpningen av prestisjeprojektet 30. oktober. Der var også prosjektleder for NCC, Arnfinn Erlien.

– Samarbeidet med Risa AS har fungert veldig godt. Det startet med skjæringene allerede i 2006 og har utviklet seg underveis. I dag er det nokså nøyaktig tre år siden vi avfyrt den første salven i selve tunnelprosjektet, trekker Arnfinn Erlien fram.

Åpnet av samferdselsministeren

Under åpningsarrangementet på Ladstein på Finnøy hadde en stor folkeforsamling møtt opp; fastboende, ledelsen i Statens vegvesen, underentreprenører og representanter fra hovedentreprenøren NCC i tillegg til en rekke myndighetspersoner. Den som fikk æren av å skjære snoren som markerte åpningen av tunnelen var nybakt samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa.

– Jeg unner alle dere som står her

VERDENS DYPESTLIGGENDE KRYSS?: Vi lanserer hverved påstanden om at tunnelarmen opp til Talgje markerer verdens dypestliggende offentlige veikryss.



SJØVANN: Det renner inn flere millioner liter vann i døgnet i Finnfast-tunnelene. Sjøvannet blir samlet i et stort magasin i fjellet og pumpet ut igjen i sjøen.



GODT SAMARBEID: Formann i Risa AS Eirik Rugland og prosjektleder i NCC for Finnfast, Arnfinn Erlien, takker hverandre for et godt samarbeid gjennom godt og vel to års tunnelarbeid.



VERD Å VITE OM FINNFAST

Veibanen i tunnelen ligger 200 meter under havoverflaten på det dypeste. Avstanden mellom taket av tunnelen og sjøbunnen varierer mellom 50 og 100 meter.

T-krysset ligger på rundt minus 170 meter.

NCCs totalentreprise for en nøkkelferdig tunnel og veianlegg er på 495 millioner kroner.

Det vil koste 200 kroner for hver passering med privatbil uten rabatt.

Store kjøretøy må betale 790 kroner én vei.

Bomstasjonen vil stå på Hana-sand så det vil være mulig å kjøre mellom Finnøy og Talgje uten å betale.

Det er fraktet ut 470.000 faste kubikk med fjell bare fra tunnelarbeidet.

Risa AS har sprengt ut 80.000 kubikk fjell i skjæringene inn til tunnelåpningene.

28,6 liter sjøvann i sekundet trenger inn i tunnelen, altså 2,47 millioner liter i døgnet.

Sjøvannet blir samlet i store fjellhaller i bunn av tunnelen og pumpet i rør opp langs veibanen og ut i sjøen.

NYE SKILT: Å skilte at du nå enten kan kjøre til Stavanger eller ta av til Finnøy, har aldri før vært nødvendig.



FJELLGEITER: Alle mann i Risa AS i Sirdal har lang erfaring i å jobbe i sårbar høytjellsnatur. Avdelingsleder Mads Hompland (t.v.) og formann Guttorm Lindefjell ble ferdige med 44 hyttetomter før vinteren satte inn.

■ Fem gravemaskiner, én borerigg og to dumpere har vært i aksjon fra tidlig om morgenen til klokken 20 om kvelden, fire dager uken, på toppen av Hønedalen de siste månedene. Anleggsarbeidet i første byggetrinn av hyttfeltet Haugefjeld startet opp i juni og skal være ferdig før jul. Ny innfartsvei og komplett infrastruktur med vann, avløp og kabelgrøfter skal være på plass før Sinnes og Sol tomteutvikling AS overtar feltet. Feltet strekker seg enda lenger innover i Hønedalen, men både utbygger og entreprenøren er glad for at så mye som 44 tomter blir opparbeidet i første byggetrinn.

På toppen av Hønedalen

Risa AS i Sirdal har jobbet på spreng i høst for å bli ferdig med en rekke nye hyttetomter før vinteren setter inn. I Hønedalen er så godt som 44 tomter gjort byggeklare, komplett med infrastruktur, for Sinnes og Sol Tomteutvikling AS.

– Det gir oss en mulighet til å jobbe effektivt i perioden fram til snøen kommer. I løpet av desember pleier det å bli vanskelig å jobbe i terrenget på denne måten. Det er ikke mye snø som skal til før det går fryktelig tregt. Da er det greit å kjøre på nå, så kan vi heller ta oss en

cognac når vi er ferdige, smiler formann Guttorm Lindefjell.

– Fjellgeiter alle mann

Tomtene blir for det meste opparbeidet på fjellgrunn. Arbeidet består i første omgang av sprenging og transport av

masser.

– Vi sprenger ut tomtene, kjører inn nye masser og planerer ut slik at det er klart til å støype på. Risa AS har lang erfaring med å opparbeide tomter i den sårbare fjellnaturen. Vi går bevisst inn for å ta vare på det naturlige preget



RYDDIG: Risa AS legger vekt på å ta vare på store natursteiner i landskapet. Jord blir lagt på plass tett inn til tomtene.



rundt hyttene. Store natursteiner flytter vi gjerne under anleggsperioden og legger dem fint tilbake etterpå. Vi avslutter med å fylle og planere jord helt inn til tomtene. På den måten framstår hele feltet ryddig etter oss, kommer det fra leder for avdelingen i Sirdal, Mads Hompland.

Formann Guttorm Lindefjell er ikke sein med å supplere at det ikke er hvem som helst som jobber ved anlegget.

– Vi er fjellgeiter alle mann, ler han.

Høy aktivitet

Risa AS har hele perioden hatt rundt ti mann i arbeid i Haugefjeld. I tillegg til opparbeiding av tomter omfatter kontrakten til Risa AS støyping av to underganger for skiløypa gjennom Hønedalen.

– Dette arbeidet blir utført av en underentreprenør, Espeland Forskaling AS i Egersund.

Kontrakten med Sinnes og Sol Tomteutvikling har vært med å sikre oss høy aktivitet på tomteoppbeiding for Risa AS i Sirdal også denne høsten. I tillegg til denne jobben, er det også andre utbygginger som tyder på at nedgangen i

hyttemarkedet er i ferd med å snu.

– Vi trodde det lå an til å være fortsatt nedgang, men det har ikke skjedd. I tiden fram til jul har vi i tillegg til Haugefjeld også to andre felt som vi jobber med; Brendemyran på Solheim og Smølåsen på Fidjeland. Vi har i høst drevet med ferdigstillelse av et kraftverk i Kvinesdal. Dette er et småkraftprosjekt for Småkraft AS, hvor vi har hatt ansvaret for bygging av inntaksdam, rørgate og kraftstasjonsfundament. På Ualand, sør for Helleland, er vi i full gang med opparbeidelse av en industritomt på 17 mål like ved E 39, viser avdelingsleder Mads Hompland til.

HAUGEFJELD

Haugefjeld blir bygget ut av Sinnes og Sol Tomteutvikling AS.

Sinnes og Sol Tomteutvikling AS eies 25 prosent av Solhytten og 75 prosent av Sinneshytta AS.

I første byggetrinn, som omfatter 44 tomter, eier de to selskapene 50 prosent hver.

Grunntrening for Bryne FK

Da Risa AS skulle gå i gang med grunnarbeidet for det nye bygget til Kverneland Bil på Kåsen i august, fikk de hjelp av et samlet Bryne FK til å sette i gang gravearbeidet.



GOD HJELP: Entreprenør Bjørn Risa (t.v.) og byggherre Arve Edland (t.h.) i Kverneland Bil fikk god hjelp til første spadetak av blant andre Karl Morten Håland og Marius Bjørheim i Bryne FK.

■ Både Risa AS og Kverneland Bil AS har sponset Bryne FK gjennom en årrekke. Det er i denne sammenhengen

det er oppstått en relasjon mellom de daglige lederne i de to selskapene, en kontakt som blant annet har ført til at

Risa AS har kjøpt i alt rundt 200 Ford Connect-varebiler til sine ansatte. Når Kverneland Bil skal flytte fra sentrum av

Bryne og bygge nytt på Kåsen, var det derfor en selvfølge at Risa AS opparbeidet ny tomt. I forbindelse med igangsettelsen av gravearbeidet, var ingenting mer naturlig enn å få med seg den aktøren som har knyttet de to bedriftene sammen, nemlig Bryne FK.

– Vi er begge to veldig glad i Bryne FK og følger nøye med på hva som skjer. Det er derfor veldig kjekt at dere vil bli med oss her i dag og sette i gang arbeidet med det nye bygget, smilte Arve Edland i Kverneland Bil da arbeidet startet.

Daglig leder i Risa AS, Bjørn Risa, er fornøyd med kontrakten.

– Det er positivt at vi kan handle av hverandre, slo Bjørn Risa fast.

– Gammel entreprenør

Med hver sin spade eller grafse i hånden, gikk Bryne-spillerne løs på tomten. Heldigvis hadde anleggsleder Ove Johnny Lode sørget for at vegetasjonen og det øverste jordlaget var fjernet på forhånd. Det kom nemlig tydelig for en dag at fotballspillerne egnet seg bedre på et jorde med gress på enn uten. Daværende trener Mons Ivar Mjelde derimot, viste seg å ha erfaring med «sørpa og steidn».

– Jeg er gammel entreprenør. I mange år hadde jeg sommerjobb hos en entreprenør og er godt kjent med dette, lo Mjelde da spillerne hans skulle prøve å få kontroll på grunnarbeidet.

Dagen etter innsatsen til Bryne FK satte mannskapet i Risa AS selv i gang med arbeidet. Anleggsleder Ove Johnny Lode overleverte en støpeklar tomt til Block Berge Bygg AS i oktober.

– I tillegg til jobben for Kverneland Bil, gjorde vi en jobb med vei, vann og kloakk for Klepp kommune. Kontrakten hadde en totalverdi på sju millioner kroner, opplyser Lode.

Fokus på hurtigkobling

Risa AS har i 2009 satt fokus på farlige situasjoner som oppstår ved bruk av hurtigkobling på skuffer og annet utstyr. Bakgrunnen for kampanjen er at det har vært flere nestenulykker når skuffer har falt av hurtigkoblingen på maskinen. For å unngå ulykker, har Risa AS laget en egen instruks for festing av skuffer. Maskinførere har fått kursing og bevisstgjøring rundt problemet. Risa AS har dessuten innledet en dialog med leverandører av



ER HURTIGKOBLINGEN LÅST?

skuffer og har fått laget mekaniske låser til de skuffene som kan ha dette. Det er også laget plakater og klistremerker, der Risa-ansatte som har opplevd farlige situasjoner bidrar med å sette fokus på problemstillingen.



NYE OPPGAVER: Det ble nye oppgaver for flere av Bryne-spillerne under anleggsstart for Kverneland Bil på Kåsen.



RØDE LAG: Både Bryne FK og Risa AS stilte i rødt under anleggsåpningen på Kåsen.

Skyter fart på riksvei 47

Det går raskt framover med Risa AS sin største kontrakt i Haugesund noensinne. En parsell på 700 meter av riksvei 47 skal være ferdig til sommeren og bedre trafikkavviklingen i byen.



DYPE GRØFTER: Det skal graves 1.700 meter med grøfter i prosjektet. På det dypeste er de ni meter.

LUNSPAUSE: (F.v.): Kurt Brække, Torgeir Løften, Johnny Ytreland, Leif Henry Espevold, Bjørn Ove Langaker, Bjørn Einar Vikane, Sigve Bore og Håkon Petersen tar seg en velfortjent hvile i arbeidet med riksvei 47.



■ For å komme i mål med prosjektet, må Risa AS sette inn hovedstøtet i arbeidet etter jul. Siden anleggsstart i mai i år, har det vært mellom 10 og 15 ansatte i aksjon med kontrakten på 45 millioner kroner. Anleggsleder Vidar Tøtlandsmo ser fram til å flytte de ansatte som har vært engasjert med Høgastøl over til veiprojektet.

– Noen forsinkelser er det blitt, men vi jobber for å være klar til overlevering 1. juli. Innen jul vil vi være omtrent halvveis med vann- og avløpsarbeidet. Det gjenstår da rundt 25 prosent av sprengingen og cirka 10 prosent av masseutskiftingen. Natursteinmurene er påbegynt og vi har opparbeidet 250 meter av den nye veitraseen, smiler Tøtlandsmo.

Bedrer trafikksituasjonen

De 250 meterne med ferdig opparbei-

det veitrase er viktig når Risa AS over jul kommer til å sette ned den første av tre underganger i prosjektet. Da må nemlig trafikken dirigeres over på den nye veien.

– Prosjektet har tre underganger og tre rundkjøringer. Vi skal lage tre felt, men det er planlagt plass til fire felt for framtiden. For å gi plass til den nye veien, har vi måtte rive åtte hus. Vi har kjørt vekk 29.000 kubikk med jord og sprengt ut 13.000 kubikk med stein, oppsummerer anleggslederen.

Det er ingen tvil om at den nye veien vil gjøre trafikksituasjonen på riksvei 47 nord for Haugesund mye bedre.

– Dette er en sterkt trafikkert vei. Dette er innfartsåren til Haugesund fra nord i tillegg til at det er hovedutfartsåren mot Bergen, trekker avdelingsleder Gunnar Stange fram.



SKJÆRINGER: Veien går gjennom et kupert terreng med flere høye skjæringer.



ANLEGGSPERIODEN: Arbeidet med tilkomstveien til Haugaland Næringspark ble startet opp i oktober 2007. Dette bildet ble tatt våren 2008.

Vei i nærheten

Hovedinnfartsåren til Haugaland Næringspark er helt ferdig og blir overlevert til byggherren før jul.

■ Oppstarten av den 3.220 meter lange veien inn til næringsparken var i oktober 2007. Innen jul hadde anleggsleder Jostein Milje og de ansatte fullført hele prosjektet.

– Vi har sprengt ut 140.000 kubikk med fjell og gravd ut oppimot 70.000 kubikk med myr. Veien går gjennom et typisk myrlandskap med en rekke skjæringer gjennom fjell underveis. Arbeidet har stort sett bestått av sprenging, graving, knusing av stein og massehåndtering. Veien begynner ved innhogget til den nye T-forbindelsen og ender ved Dyrnesvågen, forteller Jostein Milje.

På det meste har det vært 15 mann i arbeid med å bygge veien for Haugaland Næringspark. I tillegg til veien, har Risa

AS lagt 66.000 meter med strømkabel for Haugaland Kraft, og dessuten grøftet for ledninger til lavtrykksgass, pumpeledninger, vannledning og rør til spillvann.

Allerede før årsskiftet kommer det neste anbudet i forbindelse med utviklingen av næringsparken.

– Anbudet gjelder massetransport fra T-forbindelsen til utfylling i sammenheng med bygging av dypvannskai langs Førresfjorden. Det blir mye arbeid som kan være interessant for oss ved Haugaland Næringspark de neste 10-15 årene. Her skal det opparbeides 5.000 mål på sikt, så vi håper å få være med på mye mer her, smiler Milje.

Overleverte 32 ferdige tomter

Risa AS overleverte i slutten av november 32 ferdig opparbeidete tomter med all infrastruktur på plass til Hauge-sund kommune. Rørsystemet er trykktestet og dokumentert prikkfritt.

■ Byggeleder Oddvar Thune i Hauge-sund kommune har vært bortom anleggsplassen med jevne mellomrom hele veien siden oppstarten av prosjektet for sommeren. 27. november overleverte Risa AS 32 ferdig opparbeidete tomter med komplett infrastruktur.

– Vi er veldig godt fornøyd med gjennomføringen av dette prosjektet. Vi har jo god erfaring med de samme personene for Hansen Entreprenør AS ble kjøpt opp av Risa AS. Interessen for tomtene er stor allerede før vi begynner salget over jul. Feltet ligger ikke langt fra sentrum av Hagesund med fin utsikt mot sjøen fra flere av tomtene, sier ingeniør og byggeleder Oddvar Thune.

– Kjekt prosjekt

Øyvind Solvig, har vært formann for grøftarbeidet i Høgastøl byggefelt.

– Vi har vært to mann ned i grøftene hele veien. Dessuten har det vært to, og i perioder tre, gravemaskiner i arbeid. Med sprengningsfolkene som gjorde sin jobb i starten av prosjektet, har vi vært oppi seks, sju ansatte her på Høgastøl. Det har vært et kjekt prosjekt å være med på, mener formannen.

Om det har vært en fin arbeidsplass i anleggsperioden, kommer det ikke på tale å flytte til Høgastøl for karmøybu-en.

– Nei, jeg flytter aldri fra Karmøy, ler formannen.

Prikkfritt VA-anlegg

Byggefeltet blir levert med prikkfritt vann- og avløpsanlegg. Anleggsleder Vidar Tøtlandsmo er glad for at byggherren ikke har noe å utsette på rørsystemet.

– Vi har trykktestet anlegget og kan dokumentere at det ikke er noen lek-



GOD UTSIKT: Byggeleder for Hagesund kommune, Oddvar Thune, formann for Risa AS Øyvind Solvig og leder for avdelingen i Hagesund Gunnar Stange nyter utsikten fra byggefeltet Høgastøl.



BOLIGTOMTER: Formann Øyvind Solvig (t.v.) og maskinfører Kurt Egil Stokkeland har vært involvert i opparbeiding av de kommunale boligtomtene siden før sommeren.

kasjer. Anlegget er også blitt kontrollert med kamera uten at det er funnet noen ansamlinger av vann noe sted til tross for veldig liten grad av fall gjennom systemet, trekker Tøtlandsmo fram.

Ingen fraværsskader

På forhånd var det knyttet spesielt stor spenning til sprengningsarbeidet helt inntil fjelltunnelen hvor all kloakk fra

HØGASTØL BYGGEFELT

32 tomter med komplett infrastruktur.
450 meter med gang- og sykkelsti.
600 meter med bilvei.
760 meter med hovedgrøfter.
6068 kvadratmeter med asfalt.
Kontraksum: 6,5 millioner kroner.

Hagesund blir ledet gjennom. Den går nemlig rett under byggefeltet.

– Avstanden ned til kloakkledning- en er på det minste ikke mer enn seks meter, men det gikk helt fint. Alt i alt har dette vært et mønsterprosjekt. Det har heller ikke vært noen tilfeller av fraværsskader under anleggsperioden, oppsummerer Tøtlandsmo.

2010 - et spennende betongår

■ 2009 har vært et spennende og tøft år for A/S Betong.

Bygging av ny elementfabrikk på Skurve var både utfordrende og krevende for organisasjonen. Vi kan være stolte av å ha fullført byggingen slik vi planla, både i henhold til framdriftsplan og kostnadsramme. Jeg vil rette en stor takk til alle ansatte!

15. august kl 19:37 ble den offisielle åpningen foretatt av Bergitte Risa. Veldig kjekt at fjerde generasjon Risa stod for snorklippingen. Det lover bra for framtiden - en skal tidlig krøkes for god krok å bli.

Etter to og et halvt år med utvikling av ulike prøver med rød glassbetong, var det en spesiell dag for oss da arkitekter og oppdragsgivere kom til Skurve for å befare det første slipte elementet til det nye konserthuset i Stavanger. Det er ikke til å legge skjul på at vi var spente da arkitekten for første gang tok elementet i øyesyn. Det var et herlig øyeblikk da ansiktet til arkitekt Per Christian Brynildsen viste entusiasme og glede. Dette har vi jobbet for lenge - og endelig er vi gang.

Det er viktig at vi minner oss selv om vår visjon «Å gjøre hverandre gode», og

hva det betyr for den enkelte av oss i det daglige. Er vi flinke nok til å rose og oppmuntre dem vi jobber med? Klarer vi å motivere våre kollegaer slik at de blir gode? Det vi fokuserer på - får vi mer av.

Vi har i året som er på hell gjennomført vår HMS kampanje 24:7. Derfor var det ekstra gledelig da vi i høst for første gang i historien oppnådde målsettingen om null skadefravær i bedriften. Dette er ikke bare viktig for hvert enkelt av oss, men like viktig med tanke på å få nye oppdrag. Vi vet at kundene legger større og større vekt på vårt HMS-arbeid i forbindelse med kontraktsinngåelser.

Etter noen måneder med dalende aktivitet, er vi nå forsiktede optimister for 2010.

De siste ukene har vi fått flere spennende prosjekter. Dette er prosjekter som er kommet så langt i planleggingsfasen, at prosjekteringen kan starte umiddelbart og produksjon i desember. Montasje vil starte i februar og fortsette utover våren.

Jakob Hattelands prosjekt i Hagesund, Johs Lunde sitt bygg på Ganddal, og Baker Hughes fase to i Tananger er nye store leveranser. For sistnevnte er

det Backe Bygg som er oppdragsgiver, og vi setter stor pris på å knytte til oss en ny kunde. Vi skal gjøre vårt beste i alle avdelinger for at kundene skal være fornøyd med den jobben vi gjør.

Fokus på kremmerånd er én av våre verdier, men hva er kremmerånd?

Det kan være ulike tolkninger i ulike bedrifter. For oss betyr kremmerånd å ha rette medarbeidere på rett plass, riktig utstyr til den enkelte jobben, smarte løsninger og utføre jobben riktig første gang. Fokus på planlegging, slik at vi får optimalisere alle prosesser i prosjektet er også svært viktig.

Kremmerånd er også det å levere rett kvalitet, ha forståelse for hva jobben går ut på og, ikke minst, utvikle et bredere produktspekter, som gir oss flere bein å stå på.

Jeg ønsker alle medarbeidere med familier, kunder, forretningsforbindelser og lesere en velfortjent juleferie.

Randi Egeland



FØRSTE STØYP: Det var mange inviterte gjester da den første offisielle støypen ble lagt i forskalingen.



STOLTE: Konsernledelsen i Risa med gjester fra KV-gruppen i Kongsvinger ble også imponert over det første ferdige elementet til konserthuset.



Imponerte arkitekten

Fargen og holdbarheten på elementene til Stavangers nye konserthus har fått mye oppmerksomhet, men arkitekt Per Christian Brynildsen ble imponert og overbevist om at de hadde valgt riktig da han fikk se det første ferdige elementet.

■ Det var spent stemning blant inviterte gjester og lokalpressen da AS Betong tappet den første røde betongen til Stavanger Konserthus i slutten av november. Men direktør Randi Egeland hadde gjort som tv-kokken Espedal Hovig - "juksa litt". For bak veggen der tappingen ble foretatt, stod det et blankpolert ferdig rødt betongelement. Det hadde den driftige gjengen på Skurve gjort ferdig én dag tidligere.

– Jeg måtte jo forsikre meg om at det var riktig, sier Randi Egeland og smiler. Det gjorde også arkitekten.

– Dette var bra! Den har et veldig eksklusivt preg og ser flott ut, sier en smilende Per Christian Brynildsen, mens han lar håndflaten skli over elementet. Det var hans første kommentar da han

fikk se et ferdig element for første gang. Brynildsen representerer arkitektfirmaet Medplan, som vant arkitektkonkurransen om byggingen av nytt konserthus.

Skal symbolisere kunsten

Prosessen med å finne riktig farge og rett blanding av rødt og klart glass har tatt to år, men nå er produksjonen av elementene til Stavangers nye storstue i full gang på AS Betongs nye fabrikk på Skurve. Elementet som alle fikk se under den første offisielle tappingen, skal stå i foajeen.

– Dette skal symbolisere kunsten - det som går utover det vanlige. Vi fikk først beskjed om at dette ikke var mulig å få til med så mye glass. Men her beviset på at det går, sier en imponert arkitekt. Spesielt fargen imponerte Brynildsen.

– Fargen harmoniserer fint. Vi var redde for at det skulle bli for brunt eller nærme seg rosa, men den har fått en flott jordfarge. Faren var også at kontrasten mellom de glassbaserte flatene mot granitten skulle bli for stor, men også der var frykten uberettiget, mener arkitekten, som hadde tatt turen fra Oslo for å overvære den første støypen.

Lys forandrer flaten

Lyset er viktig for å få frem fargespekteret i den blanke røde overflaten, og derfor skal hele bygget lyssettes.

– Kveldssol og kunstig belysning vil være med å fremheve det røde. Det blir som det røde fjellet i Australia - det er vakrest når solen går ned. Denne flaten vil forandre seg i skiftende lys, det hadde vi ikke oppnådd med en malt overflate. Dette blir nydelig, mener arkitekt Per Christian Brynildsen.

– Dette har vi jobbet for i to år, og da er jeg glad vi har truffet, sier en meget tilfreds direktør.



ENIGE: Direktør Randi Egeland forklarer arkitekt Per Christian Brynildsen hva som er innblandet i den røde betongen til Stavangers nye storstue.

FORNØYD: Arkitekt Per Christian Brynildsen fra Medplan var fornøyd med kvaliteten og utseende på det første ferdige elementet som skal brukes på Stavanger Konserthus.

SJEFEN: Fabrikksjef Harald Tranøy med et ferdig slipt element.

NY FABRIKK AS BETONG

Sted:

Skrurve, Gjesdal Næringspark

Åpnet:

15. august 2009

Bruttoareal:

12.000 kvm

Totalkostnad:

150 mill. kroner eks mva

Antall ansatte:

118

Landets mest moderne betongfabrikk

Den nye fabrikk til AS Betong på Skurve har alt som skal til for å effektivisere produksjonen, men fremfor alt kan den tilby kundene spesialtilpassede betongløsninger. Eller som driftsrådgiver Egil Seldal sier det: – Dette er ingen fabrikk, men en skredderbutikk.

■ Egil Seldal startet i AS Betong i 1968, og har vært med på en rivende utvikling - spesielt innen slipte fasader.

– På 70-tallet slipte vi betongen for hånd. Den første slipemaskinen laget vi selv, men da vi fikk kontrakten med å levere elementene til Park Hotell i Ålesund kjøpte vi inn den første slipemaskinen. Men den var laget for å slippe gravstøtter, og ikke store betongelementer. Derfor måtte vi bygge den helt om, forteller Seldal, som blir pensjonist til jul.

Fra 0 til 20 siloer

Etter 42 år i bedriften vet han det meste om betongproduksjon, og hadde også

ansvaret for den nye fabrikk på Skurve. I 1968 hadde ikke fabrikk en egen blandeverk, mens den nye har 20 siloer med ulike typer sand, stein og singel. Fabrikk kan med dette blanderet produsere flere typer betongløsninger på samme tid. Det hele er selvsagt datasyrt.

– Dette er nok landets mest moderne blanderet. I tillegg har vi også tre dag-siloer som vi bruker til spesialtilsetninger, forteller fabrikkssjef Harald Tranøy. 42-åringen er som mange andre i AS Betong en veteran i bedriften.

– Jeg startet her som 16-åring, sier han og ler.

Nå gleder han seg til å få utnyttet ka-

pasiteten på den nye fabrikk.

– Nå som vi har fått alt på plass, ser vi på andre metoder å jobbe etter. Målet er selvsagt å effektivisere hele produksjonen, noe som også skal komme kundene til gode, i form av konkurranse-dyktige priser, forteller fabrikkssjefen.

Lang erfaring skaper stor kompetanse

Hele produksjonen er nå samlet under samme tak, og i tillegg kan nybygget utvides ytterligere med ny hulledekkhall. I dag brukes denne til å produsere underganger til Statens vegvesen.

En runde i fabrikk forteller raskt om en erfaren arbeidsstokk. Noe som gir AS Betong faglig tyngde i alle ledd i

produksjonen. En av dem er Egil Hegre, som jobber i laboratoriet.

– Hver dag tar jeg trykkprøver av betongen vi produserer, for å se hvor mye den tåler. Dette er en viktig jobb for å holde kvaliteten og ikke minst for å opprettholde kravene til Betongrådet, forteller den erfarne betongarbeideren.

– Vi er mange med over 20 års erfaring i bedriften. Det forteller oss at vi tar vare på de ansatte. Den nye fabrikk er et viktig ledd i å ha et godt arbeidsmiljø, mener Harald Tranøy.

Fabrikk er også et eksempel på god integrering. Hele 12 nasjoner er representert blant de 70 medarbeiderne som har sin arbeidsplass på Skurve.

To store slipemaskiner

Vekstnsjen til AS Betong er det som direktør Randi Egeland har gitt navnet ”konditorbetong”, vakker blank overflate med innslag av alle typer stein og glass. For å få den rette overflaten, brukes to store slipemaskiner, den ene går hele døgnet.

– Den første store slipemaskinen ble kjøpt inn da vi fikk kontrakten på Esso-bygget på Forus i 1985, minnes bedriftsrådgiver Seldal.

Den nye helautomatiske slipemaskinen ble kjøpt i 2001, og henter selv verktøyet den bruker i prosessen. Sliping foregår på tre nivå - grov, polert og blank overflate.



VETERAN: Egil Seldal med industriamanten som sliper elementene blanke.



SOLOPPGANG: Solen rinner over den nye fabrikk på Skurve.



SLIPEMASKIN: Tor Byberg kjører slipemaskinen.



FORSKALING: Johnny Krogedal i snekkerverkstedet.

– Det er industriamanter som brukes i sliping, men for den uinnvidde så er dette som å bruke pussepapir. Vi starter med grovt og avslutter med fint, forteller en entusiastisk Egil Seldal.

Han og AS Betong var i mange år alene om å ha denne maskinparken, og har med det landets lengste erfaring i å levere slipte elementer. Det viser også produktene som kan beundres landet rundt.



FLOTT BYGG: Direktør Ole Hetland med modellen av et ferdig konserthus.

Signalbyggdirektøren

Ole Hetland er best kjent som rådmann i Stavanger i nærmere 13 år, men nå sørger han for at byens nye storstue skal stå som hans ettermæle.

■ Nye Stavanger Konserthus er byens største prosjekt på mange tiår. Mange tror at Viking Stadion var stor, men den

blir som en liten pølsebod målt opp mot konserthuset. Dimensjonene er store - både i areal og kostnader.

Koster to milliarder

– Jeg tror hele prosjektet vil ha en kostnadsramme på nær to milliarder kroner

Nytt blandeverk i Marnardal

■ Den første betongen er nå levert fra vårt nye blandeverk i Marnardal. Fabriksjef Åge Bruskeland har hatt ansvaret for prosjektet. Byggingen er gjennomført uten problemer - både økonomien og fremdrift har vært under full kontroll. Mye takket være leverandørene Haarup og Jærbetong. De har begge hjulpet oss med resepter og opplæring av de ansatte.

Kapasiteten på blandeverket er på hele 40 tonn i timen. Det viktigste er likevel at vi nå kan produsere selvkompimerende betong, som gjør at vi slipper å vibrere ved tapping. Dette er stort fremskritt for arbeidsmiljøet. Nybygget er på 240 kvadratmeter.

Nor Element har i høst hatt en gjennomgang på avtalene på kjøring av til-

slag. Det ble til slutt Risa AS som vant anbudet, i sterk konkurranse med andre lokale aktører.

Vi skal levere og montere cirka 10.000 kvadratmeter hulldekker til NAV-bygget i Kristiansand sentrum. Vi skal også levere søyler, bjelker og deler av stålet.

Gjennom leveransene av parkeringshuset for Kilden, 80 prosent av nybyg-



RØD BETONG: De røde betongelementene til AS Betong vil vise godt igjen på Stavanger Konserthus. Her er bygget sett fra sørvest.



MOT SØR: Slik vil bygget se ut på kveldstid - et signalbygg alle i Stavanger vil bli stolte av.

når alt står ferdig om tre år. Men det er store dimensjoner på det meste. Bare den nye kaien er kostnadsberegnet til 114 millioner kroner, og for å sammenligne så kostet Viking Stadion 140 millioner kroner, sier direktøren.

Foruten konserthuset skal det også bygges ny kulturskole og ny videregående avdeling i musikk og dans i Bjergsted-området. Grunnarbeidskontraktene på skolene er tildelt Risa AS.

Men det er den røde betongfasaden, som utgjør 4000 kvadratmeter, på konserthuset som har fått mest oppmerksomhet. Det er skrevet og ment mye om betongelementene fra AS Betong. Både fargen og holdbarheten er et hett tema.

Det var to firma som leverte anbud på elementene, men det ene ble avvist på formelt grunnlag da de ikke kunne garantere for holdbarheten.

Trygg på AS Betong

– Jeg føler meg trygg på at elementene fra AS Betong vil holde det de lover - både utseende og holdbarhet. Randi (Egeland) er dristig og holder det hun lover, sier Hetland, som etter mye diskusjon har blitt enig med både leverandør og arkitekt.

– Arkitekten hadde synspunkt på fargen som ikke lot seg realisere. Tanken bak den rustbrune fargen var å trekke en linje fra båtene som ble bygget på tidligere Rosenberg Verft, og til det nye konserthuset. Det viste seg at det å få dette til uten å måtte male fasadene var en utfordring. Men takket være Randi hos AS Betong, så har vi nå blitt enige. Også arkitekten er tilfreds, sier en fornøyd direktør.

Han er overbevist om at konserthuset blir et signalbygg - både for byen og

AS Betong.

– Reklameeffekten for AS Betong er helt unik. Mennesker fra hele Europa vil komme til oss for å se et fantastisk flott konserthus, mener Hetland.

STAVANGER KONSERTHUS

Areal: 13 800 m²

Volum: 120 000 m³

Høyde: 27 meter

Lengde: 91 meter

Antall rom: 180

Kapasitet: To saler med maksimal kapasitet på til sammen 3 400 publikummere.

gene i Avenyen, som er på 55.000 kvadratmeter forretningslokaler, og nytt kontorbygg for Agder Energi bekrefter det at vi nå er en anerkjent og foretrukket leverandør av elementer på Sørlandet.

Nor Element har 10 års jubileum i år, og det ble feiret med firmatur til Danmark i august. Vi besøkte tre fabrikker og turen ble en kjekk og lærerik tur for alle ansatte. Motiverende medarbeidere er viktig, og dette vil vi fokusere enda sterkere på i 2010.

NYTT BYGG: NAV-bygget i Kristiansand sentrum blir et flott og funksjonelt bygg, som glir fint inn i eksisterende sentrumsbebyggelse.



Betongkonditor damen

I 1980 var Randi S. Egeland den første kvinnelige ingeniøren i AS Betong. I dag er hun sjef for ny fabrikk, 110 menn og 8 kvinner.



■ Randi S. Egeland er AS Betong. I en mannsdominert bransje er Randi ei høyt respektert dame, så respektert at viktige menn i byggebransjen får et litt andektig blikk når hennes navn blir nevnt. Grunnen er enkel - få andre i kongeriket kan mer om betong enn Randi S. Egeland.

Konditorbetong vokser

På spørsmålet om hun noen gang har følt seg diskriminert i det mannsdominerte miljøet svarer hun;

– Jeg har ikke møtt fordommer som kvinne i en mannsdominert bransje. Eller - kanskje det er jeg som ikke ser det, lurer Randi S. Egeland. Og for de som ikke vet det - S står for Skadsem.

Konditorbetong er merkevarenavnet som er Randis baby. Det å tilby kundene noe annet enn "normale" fasadeelementer skal bli AS Betongs vekstnasje.

– Til nå har vi satset mest på fasadeelementer. Dette skal vi videreutvikle, blant annet med sliping og børsting. Etterspørselen etter slipte fasadeelementer har de siste årene økt mer enn totalmarkedet for elementer, forklarer direktøren.

I høst kom den gledelige meldingen om at hun og bedriften vant den store

jobben med å levere elementene til Stavangers nye storstue.

Naturfarger det beste

– Det å få gjennomslag for min idé til hvordan elementene på det nye konserthuset skulle se ut var stort, sier Randi. Elementene blir farget, glassert og oppskriften er hennes.

– Det er kun fantasien som setter grenser for hvordan betong kan se ut. Vi kan i teorien bruke hele fargespekteret, men naturfarger er etter min mening det fineste. Og når vi blander inn glass, stein eller sand blir fasadene så flotte at vi kan konkurrere med andre byggematerialer, forklarer hun entusiastisk.

De første elementene blir levert Stavanger Konserthus tidlig i mars 2010, men den første støpen ble tappet på den nye fabrikk på Skurve i november. Ny fabrikk har også gjort det mulig å utvide produktspekteret.

– Vi leter nå etter nye produkter som kan lages billigere som ferdige elementer. Dette er ikke arkitektonisk betong, men andre funksjonelle produkter som kan masseproduseres. Vi har noen konkrete ideer, men jeg vil ikke si mer på nåvæ-

rende tidspunkt, sier en hemmelighetsfull betongdirektør.

Økt produksjon betyr også at AS Betong skal inn på nye markeder.

–Rogaland og området fra Kristiansand til Bergen er fortsatt vårt viktigste marked, men vi ser også østover. Målet er å komme tyngre inn på Østlandet, og vi er i dialog om nye jobber i dette markedet. Vi har også god erfaring med leveranser til Danmark og Sverige, men akkurat nå er det markedet lite, mener trebarnsmoren.

Prioriterer jobben

– Som betongdirektør, hva er din myke side?

– Familien. Jeg er hønemor og litt preget av at det som regel er ting som skulle vært gjort på jobben. Men jeg har ikke dårlig samvittighet. Da kunne jeg ikke ha holdt på, sier direktøren, som ikke merker noe til tidsklemmen.

– Det handler om å prioritere, og for meg er det jobben og yngstedatteren min. Får man dårlig samvittighet, så må man slutte å jobbe, eller finne en annen jobb. For meg har det aldri vært et alternativ.

RANDI S. EGELAND

Født: 19. august 1958

Utdannelse: Ingeniørutdannelse bygg og anlegg ved Stavanger Ingeniørskole.

Sivilstand: Gift med Jan. 3 barn på 27, 24 og 16 år.

Hobbyer: Golf og hytteturer til Sirdal

Liker: Komler og raske biler

Misliker: Uærlige mennesker

Praktisk kompetanse

■ Kompetanse: «I dagligspråket defineres kompetanse gjerne som evnen til å klare en oppgave eller beherske et yrke i møte med komplekse krav, situasjoner og utfordringer. Vi skiller ofte mellom teoretisk og praktisk kompetanse, hvor teoretisk dekker at man skriftlig eller muntlig kan svare for seg på et visst kunnskapsnivå, mens en altså også må vise dette i praksis.» Kilde: Wikipedia.

Enhver ansatt med ambisjoner om utvikling og trivsel på arbeidsplassen gir i sum den utvikling som bedriften ønsker. Vekst i en bedrift eller en næring blir ofte forbundet med økt omsetning og dermed kan vi fort overse det viktigste av alt, som er vekst i kompetanse blant ansatte. Det er to forhold som da må oppstå i en slik situasjon og det er vilje fra bedriften om å tilby opplæring samt at det også må være et ønske fra de ansatte. Når disse to forholdene oppstår, så må det også naturligvis være en

økonomisk gevinst for bedriften. Kompetanse i Risa-konsernet er forankret i vår visjon og våre verdier og vi kan da dra det så langt og si at det er en rettighet som ansatte har i konsernet. Samtidig må vi forvente at økt kunnskap gjennom opplæring også skal bidra til økt lønnsomhet for bedriften. Den som får opplæring, må bidra med blant annet å ta større ansvar enn tidligere eller jobbe mer rasjonelt med bakgrunn i opplæringen.

Opplæring misforstås ofte med en forventning om automatisk høyere lønn. Tvert imot vil opplæring under nesten alle omstendigheter være en kostnad for bedriften i form av kursavgift eller timer brukt på "skolebenken" fremfor verdifull produksjon på anlegget. Tiden etter opplæringen vil vise om økt kunnskap kommer til anvendelse i bedriften og at den ansatte i praksis kan bidra til de forventninger som bedriften har.

Det er betryggende for meg som leder for «Bjødne» å vite at det satses på økt kompetanse for ansatte i konsernet. Vi har nå en plan for kompetanseheving på alle nivå i organisasjonen for kommende vinter og det skal på forhånd være klart for alle hvilke forventninger som stilles til den enkelte etter opplæringen. Så vil det vise seg i praksis om vi sammen oppnår de mål som settes.

Jeg vil benytte anledningen til å takke adle «Bjødne» for flott innsats i 2009 og ønsker alle Rongaren-lesere en fredelig jul og godt nyttår

Kurt Idland





20.000 LØK: Anleggsgartner Sissel Høyland (foran) og lærling Rebekka Høyland (bak t.h.) er hentet inn for å plante blomster og trær i de tidligere bomstasjonene i Oslo. Formann Laszlo Balogh (t.v.) og innleid jærhu Jan Ueland hjelper til.



KONTROLLSTASJON: Laszlo Balogh og de andre steinleggerne i Bjørns hage og anlegg i Oslo har bygget opp en stor granittmur og gjort den tidligere bomstasjonen langs E 6 om til en kontrollstasjon for vegvesenet.

Fra bom til løk

22 bomstasjoner i Oslo er automatisert de siste årene. De nedlagte bomstasjonene er fjernet og har frigitt plass i det offentlige rom. Med Bjørns hage og anlegg AS, blir asfalt og frustrasjon erstattet av blomsterløk og glede.



BORER HULL: I Oslo bruker de drill for å sette løk. Litt spesielt, men veldig effektivt etterhvert synes anleggsgartner Sissel Høyland (t.v.) og lærling Rebekka Varhaug.

■ Trafikken raser forbi Alnabru på E 6 nord for Oslo. Her passerer 100.000 biler i døgnet. Der det tidligere var en stor bomstasjon, er det de siste månedene dukket opp et helt annet innslag i trafikkbildet; en kontrollstasjon for tunge kjøretøy. Hele området er avgrenset fra E 6 med en tykk granittmur med en langsgående jordvoll. Formann i Bjørns hage og anlegg, Laszlo Balogh, og de andre ansatte på Østlandet, har hatt travle dager og netter med de mange bomstasjonene i Oslo det siste året.

– På E 18 sør for Oslo og på E 6 nord for byen, har vi bygget slike kontrollstasjoner. De andre bomstasjonene blir stort sett omgjort til grønne lunger langs veien og opparbeidet med kantstein, bed og planter. Det har vært mye tilleggsarbeid i kontrakten om disse bomstasjonene. Kontrakten, som er den største vi har hatt her på Østlandet, var i utgangs-

punktet på 5,5 millioner kroner, men er blitt mye større etter hvert. Vi begynte med bomstasjonene i september 2008. Etter planen skulle vi vært ferdig med alt til sommeren, men på grunn av alt tilleggsarbeidet blir det nok ikke før til jul, smiler Laszlo Balogh.

20 personer med innleide

På den nye kontrollstasjonen ved Alnabru er for eksempel granittmuren blitt mye lengre enn opprinnelig planlagt.

– Hovedentreprenøren, Mesta, har ikke alltid hatt tid til å klargjøre grunnen helt ferdig ved de forskjellige bomstasjonene. Dermed har det blitt en del ekstrajobb med graving og diverse ryddejobber. Til jobben med bomstasjonene, har vi brukt lastebiler, gravemaskiner og mellom seks og åtte ansatte. Disse oppdragene har kommet på toppen av alt det andre vi holder på med. Det har

vært travelt, forteller Balogh.

Avdelingen på Østlandet ble kjøpt opp av Bjørns hage og anlegg for to år siden, men kontakten med eieren på Jæren har vart mye lenger enn det. Laszlo Balogh er opprinnelig fra Nærbø og har drevet steinleggerfirma sammen med Nils Mellomstrand, driftsleder i Bjørns hage og anlegg, i Oslo i en årrekke. Avdelingen har seks fast ansatte, pluss én innleid på fast basis.

– Under arbeidet med bomstasjonene i Oslo, har vi vært 20 personer, med de innleide. Det pleier alltid å være en slik topp på sommeren, men i år har det vært ekstra mye, trekker formannen fram.

Jærbuer i Oslo

Laszlo Balogh har 30 års erfaring som steinlegger og hadde blant annet ansvaret for å legge granittplater på Karl Johan da han drev sitt eget firma. Å stelle med blomster og trær kan han likevel ikke, så da bomstasjonene i Oslo skulle beplantes kom det noen tilreisende fra Jæren for å gjøre storbyen grønnere. Anleggsgartner Sissel Høyland var i hovedstaden i sju uker i høst for å plante 10.000 busker, 400 trær og 20.000 løk. Ved den tidligere bomstasjonen langs Trondheimsveien hadde da Laszlo Balogh og steinleggerne for lengst satt opp granittkant og fylt i og planert hele området med jord. Anleggsgartneren fra Jæren satte 18.000 blomsterløker i jorda før frosten satte inn for alvor. Da var det godt å ha med seg lærling Rebekka Varhaug og innleid jærbu i Oslo, Jan Ueland.

– Dette er løk som blomstrer om våren flere år på rad. I tillegg har vi plantet furubusker her fra før, så det er blitt noe helt annet enn det var i utgangspunktet. Det er jo litt artig å være med og gjøre det finere langs veiene i Oslo, smiler Sissel Høyland.



BLÅ PROMENADE: Bildet er tatt fra taket av Galleri Sult og viser den påbegynte etappen av Blå Promenade i sin helhet.



HØYT PRESISJONSNIVÅ: Administrerende direktør i Bjørns hage og anlegg, Kurt Idland, og prosjektleder for Tusenårsstedet og Blå Promenade Kari Smådal Turøy nyter utsikten over Tusenårsstedet fra taket av Romsøegården.

Ruster opp Stavanger by

Bjørns hage og anlegg AS og Risa AS står sammen om å ruste opp store deler av Stavanger sentrum. Ved å samarbeide tett om jobbene på Tusenårsstedet og Blå Promenade, oppnår de to bedriftene høy effektivitet og nøyaktighet.

■ I arbeidet med en av de siste etappene av Blå Promenade er det Bjørns hage og anlegg AS som har hovedansvaret, med Risa AS som underentreprenør. I kontrakten med den siste utvidelsen av Tusenårsstedet, er rollene byttet om. Da Risa AS og Bjørns hage og anlegg i vår vant sine respektive kontrakter, lå dermed alt til rette for å hente ut synergier i arbeidet med de to signaljobbene i sentrum av Stavanger. Det er ingen tvil om de to bedriftene viser godt igjen i bybildet.

– De to jobbene har samme oppdragsgiver og er lokalisert med kort avstand fra hverandre. Arbeidet startet opp på likt og går ut på mye av det samme; graving, utskifting av gamle rør og kabler og steinlegging til slutt. Derfor er det naturlig at vi ser på disse to

jobbene med felles prosjektledelse. Vi har én anleggsleder fra Risa AS, Glenn Eriksen, og én anleggsleder fra Bjørns hage og anlegg, Arnfinn Erga. Vi dirigerer mannskap og utstyr mellom de to plassene etter behov. Det er stadig uforutsette ting som skjer når du graver i sentrum av en by. Der er derfor greit med litt fleksibilitet når det blir perioder med stans i arbeidet. Engasjerte ansatte fra både Bjørns hage og anlegg og Risa AS sikrer god gjennomføring og forventet kvalitet, forteller Kurt Idland, administrerende direktør i Bjørns hage og anlegg.

Største kontrakt noensinne

Blå Promenade er det klart største prosjektet Bjørns hage og anlegg har påtatt seg, både når det gjelder kontraktssum

og arbeidsomfang. Kontrakten har en totalverdi på 13 millioner kroner, mens Bjørns hage og anlegg sin andel av Tusenårsstedet beløper seg til rundt åtte millioner kroner.

Parallelt med gravearbeidet i alle etapper av Tusenårsstedet og Blå Promenade har Riksantikvaren gjort arkeologiske undersøkelser. I tillegg til at arbeidet kan bli stoppet for kortere eller lengre tidsrom på grunn av funn som kan være mange hundre år gamle, utgjør gamle ledningsnett, kulverter og lignende en egen faktor i framdriften.

– Langs Blå Promenade skal vi i tillegg til å steinsatte kaien, også bytte ut gamle kabler og legge nye steinheller på fortauet på motsatt side av veien. Når vi graver opp fortauet, må vi følge med på tidevannstabellen fordi vi graver under





RETTER AV: Etter at steinhellene er lagt ned ved hjelp av maskin, jobber steinleggerne seg over området og retter av underlaget på millimeteren.



PÅ MÅL: De 18 centimeter tykke steinhellene blir skjært på mål angitt i tegningene til prosjektet.

sjønivået ved høyvann. Da står vannet høyt i grøftene, smiler Kurt Idland.

Slåss med tiden

Kampen mot tidevannet er ikke den eneste kampen Kurt Idland og de ansatte kjemper i sentrum av Stavanger. Kappløpet med tiden for å bli ferdige innen tidsfristen er minst like krevende. Alle deler av prosjektene er nøye planlagt med tanke på praktisk gjennomføring.

– Her er det mange hensyn som er veid opp mot hverandre. Det er et viktig poeng at byggeperioden skal bli en minst mulig belastning for publikum i byen. Handelsdrivende, trafikkavvikling og sesongvingninger er elementer som er lagt inn i planene. Første fase av den siste utvidelsen av Tusenårsstedet skal være ferdig innen 27. november. Dette fordi bussrutene skal vekk fra Domkirkeplassen slik at den tradisjonsrike tenningen av julegranen skal kunne foregå uten forstyrrelser, kommer det fra byggeleder for Stavanger kommune, Trond Knutsen.

Uvanlig høye krav til utførelse

Selv om det er høyt tidspress og store dagmulkter som lurer i bakhånd, er det ikke tillatt å lempe på nøyaktigheten. Byggelederen for Stavanger kommune følger nøye med på arbeidet som blir utført.

– Begge jobbene er svært krevende på den måten at byggherren stiller uvanlig høye krav til presisjon og framdrift. Tegningsgrunnlaget for begge jobbene omfatter i overkant av 100 forskjellige tegninger som viser alt fra situasjoner, leggemønster og detaljer. Det er nok sjelden at graveentreprenører og steinleggere utfører kontraktsarbeider med et så høyt presisjonsnivå. I tidligere faser, både av Tusenårsstedet og Blå Promenade, har det tatt litt tid før entreprenørene har latt toleransekravene synke inn og forstått at vi faktisk mener det som står på tegningene. Nøyaktigheten vi krever er uvanlig høy for denne typen anlegg, men flinke entreprenører har vist at de får det til likevel smiler byggeleder for begge utbyggingene, Trond Knutsen.



FORTAU: Steinlegger Dragoslav Buncic legger granittblokker på fortauet langs Strandkaiaen, på motsatt side av veien fra Blå Promenade.

BLÅ PROMENADE

Påbegynt i 1999 og blir ferdigstilt samtidig med uteområdet til Stavanger konserthus i 2011.

Total kostnad er på 60 millioner kroner.

Promenaden på fire kilometer går langs sjøsiden i Stavanger sentrum, nærmere bestemt fra Badedammen til Stavanger konserthus.

Dekket er lagt med flammet gatestein og skifer fra Oppdal. Promenaden er lyssatt med blå lyspunkt.

TUSENÅRSSTEDET

Påbegynt etter arkitektkonkurransen der forslaget med det klingende navnet «Piazza Siddisi» gikk av med seieren i 2004.

Total kostnad er på 180 millioner kroner. I tillegg kommer rundt 40 millioner kroner i VA-anlegg.

Gravearbeidet startet i 2004, mens selve steinleggingen av granittplater ble påbegynt i 2006.

Tusenårsstedet er på til sammen 22,5 mål og omfatter deler av Haa-kon Vlls gate, Kongsgårdbakken, Torget, Domkirkeplassen og deler av Skagenkaiaen og Strandkaiaen.

HMS-arbeid med resultater

■ Det går nå med stormskritt mot juleferie for året 2009. Alle ser nok nå frem til en pustepause før nyåret rinner og alle kluter nok en gang skal settes inn.

Vi er i ferd med å legge et tøft år bak oss. Med nærmest total svikt i markedet når det gjelder betongpeler, og syv peleger på stallen, er det ikke lett å drive. Vi har dog klart å holde driften i gang uten permitteringer av mannskapet, og det fortjener honnør. Det hadde ikke vært mulig uten smidighet og stor vilje til fleksibilitet fra alle våre ansatte.

Det er stålarbeidet som har reddet oss i år og sikret oss brukbar flyt av arbeid, men med pressede marginer. Vi har hatt alle boreriggene i sving, og har også leid inn en del ressurser for å klare å gjennomføre de prosjektene vi har vunnet.

Vi har hatt et godt samarbeid med

Fosen Brønnboring og med Sør-Norsk Brønnboring spesielt, som har hjulpet oss med både rigger og mannskap når det har toppet seg.

Jeg vil også rose våre ansatte for måltehold både med hensyn til kostnader og et null-oppgjør i lønnsforhandlingene.

Når vi nå har gjennomført disse tiltakene, ser jeg forholdsvis optimistisk på 2010, selv om vi nok må innse at også det blir et utfordrende år. Vi skal ha et fortsatt kostnadsfokus og har som målsetting å levere bedre resultat enn i år. Markedet for betongpeler ser ut til å bedre seg noe og markedet for stål ser bra ut. Vi har i dag en ordresreserve på cirka 30 millioner kroner.

Planen er å styrke oss noe når det gjelder stålmarkedet blant annet ved å

se på muligheten for å bygge om en pelerigg til å kunne utføre borearbeider. Dette er spennende!

HMS-arbeidet går godt og vi har ikke hatt alvorlige ulykker i år. Dette kommer ikke av seg selv uten at alle er opptatt av HMS og tenker sikkerhet hver dag.

Kvaliteten på våre leveranser er også god og vi får gode tilbakemeldinger fra kunder.

Jeg vil takke alle våre kunder og leverandører for et godt samarbeid, og alle våre ansatte for en kjempeinnsats i året som har gått. Ønsker og håper at alle får en god og fredfull juleferie.

Øyvind Gonsholt



Godt plantet i bakken

Holt Risa AS var ferdig å fundamentere for NAV-bygget i Skien før jul i 2008. Byggearbeidet over bakken har nå pågått i snart ett år. Det er ingen tvil om at bygget står godt plantet i bakken.



KJOSE BRO: Brospennet på 350 meter har fire fundamenter på bakken. Holt Risa setter ned stålkernepeler for tre av dem.



Skal holde oppe E 18

Det er ikke et lite ansvar Holt Risa har tatt på seg langs den nye E 18 mellom Larvik og Langangen i Vestfold. Fundamentene som Holt Risa setter ned, skal holde oppe seks broer på den elleve kilometer lange strekningen.

■ Kjøse bro er én av de seks broene som Holt Risa skal fundamenterer grunnen for. Den ligger omtrent midt på den nye strekningen av E 18 som i disse dager blir utvidet til fire felt. Anleggsplatsen for broen ligger midt i skogen, en liten kilometer fra dagens veitrase. Her har Holt Risa vært i gang med borerigg og annet utstyr til å sette ned stålkernepeler siden midten av september. Da Rongaren var på besøk i midten av oktober, var Holt Risa akkurat ferdig med å bore ned 42 rør i bakken. Etter at rørene er satt ned, blir det senket ned en «tolk» for å sjekke at de står rett. «Tolken» består i denne sammenheng av et stålør som er fire millimeter mindre i diameter enn det som skal kontrolleres. Statens vegvesen må godkjenne rørene før stålkernepelene blir montert og mellomrommet «gyst» opp med betong.

50 meter lange peler

– I tillegg til at det er mange peler, blir hver pel satt ned på skrått for å spre trykket ned i bakken. Bakken her er for det meste løs leire. De lengste rørene vi har satt ned er rundt 50 meter. Det er uvanlig langt å fundamenterer, forteller operatør av boreriggen, Frode Matsøy.

Stålrørene, som har en diameter på 270 millimeter, blir boret 1,5 meter ned i fjellet. Videre blir det boret ytterligere 1,5 meter med fjellkrone for å gi plass til selve stålkernepele. Oppå pelene, som stikker så vidt opp av bakken, støyper entreprenøren betongelementet hvor søylene til broen skal stå. Kjøse bro er om lag 300 meter lang og skal bli holdt oppe av fire fundamenter hvorav Holt Risa skal fundamenterer for tre av dem. Det siste står på fast fjell og trenger ikke peler.

Kupert og krevende

Etappen mellom Larvik og Langangen er den fjerde strekningen av ny E 18



STAUTE KARER: (F.v.) Hjelpemann Tommy Nilsen, operatør av borerigg Frode Motsøy, arbeidsleder Sigmund Svensen og pelemaskinfører Svein Aarvik er med å sørge for at broene på nye E 18 blir holdt oppe.

som Holt Risa har fundamenterert for. Den første parsellen ble bygget i 2004. Det pågående arbeidet foregår i et spesielt kupert landskap som er preget av mye fjellknauser og små daler.

– Det er krevende å utføre disse fundamenteringsjobbene på grunn av at terrenget til dels er veldig bratt. For å komme til med boreriggen midt i dalsiden her, må entreprenøren antakeligvis bygge opp en fylling med masser. Det blir ikke aktuelt å bygge en adkomstvei gjennom skogen for grunneieren her nekter vegvesenet å hogge ned mer skog i det hele tatt, kommer det fra arbeidsleder Sigmund Svendsen.

Strengt krav til dokumentasjon

Oppdraget er krevende også for de som sitter inne på kontoret.

– Kravene til dokumentasjon er veldig strenge. Byggherren skal godkjenne og kontrollere alt vi gjør. Heldigvis har vi vært med på noen strekninger av E 18 tidligere, så vi vet hva det går i. I begynnelsen var omfanget av dokumentasjon litt uvant for oss, men vi har lært masse av det og strekker oss for å møte kravene underveis. Nå når vi har lært oss å jobbe på denne måten, vil vi forhåpentligvis også være aktuelle i framtidige etapper av E 18 også, smiler administrerende direktør Øyvind Gonsholt.



42 PELER: Holt Risa setter ned 42 peler i hvert fundament for Kjøse bro.

E 18 LARVIK - LANGANGEN

Kontrakten om å fundamenterer for de åtte broene i strekningen mellom Horten og Langangen har en verdi på 13,6 millioner kroner.

Holt Risa skal sette ned 1000 tonn med stålkernepeler, noe som tilsvarer rundt 5.000 meter.

Kontrakten omfatter også 400 meter med betongpeler.

Totalt har Holt Risa fundamenterert på E 18 for oppimot 50 millioner kroner siden utvidelsen til fire felt begynte.

Statens vegvesen har planer om å bygge firefelts motorvei sørover til Grimstad. Det gjenstår altså rundt 20 mil.



400 peler for nytt hotell

Scandic-kjedens nye konferansehottell skal stå, som det meste på Forus, på peler. Denne gang brukte Holta Risa betongpeler fra Jærbetong. Til alles tilfredsstillelse.

■ I november var gjengen fra Holt Risa ferdig med sin jobb på det nye konferansehottellet på Forus. Da var over 400 betongpeler slått ned. Noen så langt som 18 meter før de traff fast fjellgrunn.

–Snittlengden er 12 meter, men noen har blitt pelet 18 meter, mens andre plasser så trenger vi ikke mer enn 5 meter før vi treffer fjell, forteller Stian Bø. Han og maskinfører Torbjørn Lilleevjen var fornøyd med å bytte ut stålkernepe-

ler med betong.

–Det er bare fordeler med å bruke betong. Lettere å jobbe med, og så er det billigere for kunden, mener Bø. Anleggsleder Norodd Reime er enig; –Det er nesten halv pris å bruke betong.

Pelemaskinen på 70 tonn er ikke den største i maskinparken til Holt Risa, men det er krefter i sving når maskinfører Lilleevjen slipper det 6 tonns tunge loddet i den 23 meter lange masten.

Betongelementene er levert i lengder på cirka 12 meter og blir skjøtet der det er nødvendig.

–Dette er en funksjonell og rimelig måte å gjøre det på. Lengre betongpeler skaper transportproblemer, og det er ikke noe problem å skjøte, forteller Reime.

–Grunnen er løs og lett å pele i. Det har gått fort og lettere enn forventet, sier Torbjørn Lilleevjen, som i novem-

400 PELER: Stian Bø, til venstre, Torbjørn Lilleevjen og anleggsleder Norodd Reime var fornøyd med å bytte ut stålkernepeler med betongpeler under byggingen av det nye hotellet på Forus.

ber startet på en ny pelejobb noen få hundre meter fra hotelltomten på Bjød-nabeen på Forus. Da startet jobben hos Bertel O Steen.

–Men hvordan vet dere når dere har truffet fjell?

–Ikke noe problem, vi hører det på lyden. Og da vet vi at det skal brukes 300 slag på innmeislingen inn i fjellgrunnen, svarer Bø.



SKJØTET: Betongpelene blir skjøtet med at de går inn i hverandres spor, og deretter bruker Stian Bø en solid bolt til å feste skjøten.



NYTT HOTELL: Scandic er godt i gang med sitt nye konferansehottell på Forus.



Å gjøre hverandre gode

HMS

Kundefokus

Kompetanse

Kvalitet

Kremmerånd

Åpenhet og ærlighet



www.risa.no

Å gjøre hverandre gode er Risa-konsernets visjon, og *HMS, kundefokus, kompetanse, kvalitet, kremmerånd og åpenhet og ærlighet* er de verdiene som skal legges til grunn når visjonen skal omsettes i handling. Verdiene er likeverdige og skal prege hele konsernet med alle dets medarbeidere.



Risa-konsernet

I dag er Risa-konsernet gjennom sine seks datterselskap regionens ledende entreprenørselskap. Og vi satser på videre vekst. Et naturlig steg framover vil være å markere oss på nasjonalt nivå. Den største og viktigste ressursen vår for å nå dette målet er de dyktige medarbeiderne vi har, og forankringen i en kultur preget av tillit, ansvar og entusiasme. Vi tror at vekst og framgang skapes av trygge og utviklende arbeidsforhold.